

MISJONSHØGSKOLEN I STAVANGER

HVILKE OPPFATNINGER OM ISLAM KOMMER TIL UTTRYKK HOS
UAVHENGIGE MUSLIMER SOM WALID AL-KUBAISI OG AMAL ADEN,
OG DERES BIDRAG TIL OFFENTLIG DEBATT OM ISLAM?

MASTEROPPGAVE I GLOBALE STUDIER

AV

VIDAR MARTIN FRIMANNSLUND

KURSNUMMER:

30-MATH

STAVANGER

MAI 2012

Innholdsfortegnelse

Problemstilling	4
KAPITTEL 1 INNLEDNING	4
1.1 Informasjon om oppgaven.....	4
1.2 Analyse.....	5
1.3 Tema	6
1.4 Teori og metode	6
KAPITTEL 2 TEORI OG METODE	8
2.1 En innføring i diskursanalyse.....	8
2.2 Avgrensing, representasjon og lagdeling	9
2.2.1 Diskursens avgrensning	9
2.2.2 Diskursens representasjon.....	10
2.2.3 Diskursens lagdeling	11
2.3 Diakron diskursanalyse	11
2.4 Min analyse	12
2.5 Islam	13
2.5.1 Hva er islam?	13
2.5.2 Lov og rett.....	15
2.5.3 Reformering og endring.....	16
KAPITTEL 3 ISLAM I NORGE	18
3.1 Et nytt religiøst Norge	18
3.2 Et flerkulturelt samfunn.....	20
KAPITTEL 4 WALID AL-KUBAISI	24
4.1 Om samfunnet.....	24
4.2 Om tro og kultur	28
4.3 Forholdet mellom mannen og kvinnen.....	31
KAPITTEL 5 AMAL ADEN	36

5.1 Om samfunnet	36
5.2 Om tro og kultur	39
5.3 Forholdet mellom mannen og kvinnen	44
KAPITTEL 6 ANALYSE	47
6.1 Analyse av kontekst	47
6.1.1 Om samfunnet	47
6.1.2 Om tro og kultur	50
6.1.3 Forholdet mellom mannen og kvinnen	51
6.2 Analyse av tekst	53
6.3 Analyse av samfunnseffekt	60
KAPITTEL 7 KONKLUSJON	63
KAPITTEL 8 BIBLIOGRAFI	67
8.1 Primærkilder	67
8.2 Sekundærkilder	67

Problemstilling: Hvilke oppfatninger om islam kommer til uttrykk hos uavhengige muslimer som Walid al-Kubaisi og Amal Aden, og deres bidrag til offentlige debatt om islam?

KAPITTEL 1 INNLEDNING

1.1 Informasjon om oppgaven

I min masteroppgave ønsker jeg å dra frem Walid al-Kubaisi og Amal Aden, gjennom analyser og tolkninger av bøker og skrifter, som de har publisert de seneste årene. Målet med dette er å analysere de to figurantene, for å danne et bilde av å være en muslim og en innvandrer i et kristent land, samtidig som jeg ønsker å avdekke deres egne oppfatninger av den muslimske verden og samfunn. Ved å beskrive dem som uavhengige, mener jeg at de taler på vegne av seg selv og egne meninger, og at de ikke taler på vegne av f. eks en Moské. De har forskjellige bakgrunner og har ulik nasjonalitet. I tillegg er den ene figuranten mann og den andre er en kvinne. På dette grunnlaget burde en diskusjon og en sammenligning være utfordrende, fordi forskjellene er store. Samtidig er dette også et veldig bra utgangspunkt for en diskusjon. Målet er å analysere dem igjennom deres tekster, ved å ta i bruk en diakron diskursanalyse, som jeg vil gjøre mer rede for senere i innledningen. Dette er en kvalitativ studie, hvor hovedfokuset i oppgaven vil ligge på de to personene jeg har plukket meg ut til forskningen min. Ved å velge ut to hovedpersoner, vil jeg kunne presentere en mer omfattende tolkning av personene jeg har valgt. Noe som vil belyse deres synspunkter og argumenter enda bedre.

En ting de to har til felles, er at de begge skriver bøker og har blitt forfattere, igjennom å ta del i den offentlige debatten. De har med andre ord valgt et skriftlig medium, ved å skrive bøker som de bruker til å uttrykke meninger og synspunkter. Det kan derfor bli lettere å se likhetene og forskjellene, siden de begge tyr til samme virkemiddel, for å få meningene sine opp og frem.

Det at de har forskjellig kjønn er også en interessant faktor. Uttrykker de seg forskjellig fordi de er mann og kvinne? Eller deler de et felles grunnsyn? Hva er kjernesakene deres? Islam har de siste årene i Norge vært oppe til tett debatt, blant annet i forhold til likestilling og kjønnsdiskriminering. Mange vestlige eksperter har uttalt seg, samtidig med at en rekke norske muslimer har ytret seg i media. Dette er også en av grunnene til at det er viktig for debatten i oppgaven at begge kjønn er representert. Hva mener han om de norske muslimske kvinnene? Hva mener hun om de norske muslimske mennene? Det er hovedsakelig deres felles interesse for kvinner og barn som vil være grunnlaget for forskningen. Begge har skrevet en rekke kilder om barn og unges rettigheter og ønsker å være en talerstol for dem. Jeg regner dem begge som svært representative i denne oppgaven, grunnet at de begge har en lang rekke skriftlige kilder bak seg, og begge kan regnes som veteraner innen debatt om islam og den vestlige verden.

1.2 Analyse

I oppgaven min ønsker jeg å føre en diakron diskursanalyse av kandidatene mine. Min hoveddiskurs vil bli problemstillingen som jeg nevnte i begynnelsen av oppgaven.

Et diakront utgangspunkt vil si at man studerer tekster fra ulike historiske tidspunkter, hvor analysen legger vekt på hvordan språk og tekster endrer seg over tid.¹ Men jeg ønsker å kjøre denne modellen på personene jeg har valgt ut, for å se hvordan deres språk, meninger og tanker har endret seg igjennom de forskjellige bøkene deres.

Har deres tanker rundt de forskjellige temaene endret seg fra første bok til siste? Har de gjort seg andre erfaringer med årenes løp, som gjør at et tema blir presentert annerledes i senere skrifter? Intertekstualitet blir ofte brukt som fellesbetegnelse på ”familiebåndene” mellom tekster, altså teksters relasjoner til hverandre over tid.² I min oppgave blir det hovedsakelig forfatterens egne tekster som settes i relasjoner til hverandre, så intertekstualiteten blir forfatterens egne bøker over tid. Eksempelvis, hvordan har forfatteren endret seg, vokst over tid? Hvilke språklige begreper er fremdeles de samme? Jeg ønsker her å se hvilke ulikheter bøkene har med hverandre i måten temaene i bøkene blir fremstilt på.

¹ Tonje Raddum Hitching, Anne Birgitta Nilsen, *Diskursanalyse i praksis: Metode og analyse* (red. Aslaug Veum Forlag; Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2011), 81.

² Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 82.

Aden og al-Kubaisi vil bli fremstilt i en delvis ulik tidsperiode, men hvor begge tar utgangspunkt i samme samfunnskontekst. Tidsspennet vil for al-Kubaisi være på fem år, mens den vil være på tre år for Aden. Dette er blant annet fordi al-Kubaisi har hatt en noe lenger forfatterkarriere enn Aden.

1.3 Tema

Både Walid al-Kubaisi og Amal Aden har forskjellige ting som de tar opp i bøkene sine, hvor primært flerkulturell forståelse og opplysning er saker som går igjen. De har blant annet barn som et felles tema. Barn, i forhold til temaer som rasisme, likestilling og religion. Jeg kommer til å presentere Aden og al-Kubaisi hver for seg. Med dette for å gi rom til hver enkelt å presentere seg selv. Begge gir tilsynelatende et forsøk på å forklare en muslimsk verden i Norge, hvor fellesnevneren for begge er å se og forstå verden gjennom barn og unges øyne. Dette kommer i tillegg til hvordan de selv ser på islam som religion og kultur.

Deres skildringer er også i hovedsak basert på andres øyne, ved at leseren får oppleve hendelser og tanker igjennom andre personer. Dette for å mest sannsynlig gi leseren en sterkere opplevelse, ved å la leseren ta del i karakterene i bøkene sine tanker og meninger.

1.4 Teori og metode

Som nevnt i min introduksjon av analysen, vil jeg ta i bruk diakron diskursanalyse i oppgaven for å se hvordan figurantene mine har endret seg igjennom sine bøker over tid. I min metodedel vil jeg informere mer om diskursanalyse, for å gi et bedre inntrykk og forståelse hva dette dreier seg om. I tillegg vil jeg forklare hvordan jeg akter å bruke diskursanalysen i min analysedel.

I min teoridel vil jeg primært sette fokus på to ting. Den ene går på en innføring i islam, hvor jeg vil presentere islam som trosretning og som kultur. Jeg vil her gi en kort presentasjon av islams historie. Det vil også bli et underkapittel knyttet til lov og rett i islam, samtidig som jeg også vil fokusere på eventuelle reformendringer og endringer generelt, som har kommet til

med årenes løp. Den andre tingen jeg vil fokusere på, er islam og muslimer i forhold til et norsk perspektiv.

Jeg vil også skrive et eget kapittel knyttet til islam og muslimsk kultur i Norge. Dette for å gi en bakgrunnsinformasjon om islams utvikling i Norge, gjennom de siste tiårene, og hvordan muslimer i dag ser på seg selv. Med tanke på at al-Kubaisi og Aden`s syn, vil være, og er representativt for islam i Norge, vil det derfor være nødvendig å kartlegge og legge til rette for en fremstilling av islam i Norge. Derfor vil både kapittel 2 og kapittel 3 være vesentlig i min fremlegging av islamteori.

Jeg har i min temadel lagt frem noen av sakene som skal drøftes videre av al-Kubaisi og Aden, blant annet synet på barn og unge i Norge og i Vesten.

Jeg ønsker i min teoridel, å skape et bredt informasjonsgrunnlag om islam i Norge, både gjennom å legge frem islams historie i Norge og ved å presentere et generelt bilde av islam som religion.

KAPITTEL 2 TEORI OG METODE

Som nevnt i innledningen min, ønsker jeg å ta i bruk en diakron diskursanalyse i min analysedel. Jeg vil nå presentere hva denne analysen går ut på, og hvordan jeg akter å ta den i bruk.

I dette kapitlet vil jeg også legge frem og kartlegge hva islam er, ved å legge frem ulike grunnsyn. Målet er blant annet å få frem hvorfor diskusjon om islam fort kan bli opphetet.

2.1 En innføring i diskursanalyse

Skal man forsøke å forklare diskursanalyse i sine hovedtrekk, går analysen ut på å undersøke ulike kommunikasjons relaterte tilfeller som vi mennesker skaper i ulike sosiale sammenhenger. Målet er at analyser av tekster og andre former for kommunikasjon skal settes opp mot og blandes sammen med analyser av samfunn og kultur. Ideen med en slik analyse, er å bekrefte samspillet mellom samfunnet og skriften, og at de på en gjensidig måte påvirker hverandre.³

Gjennom dette kan jeg si at jeg ønsker å vise hvordan al-Kubaisi og Aden sine meninger i sine tekster, er påvirket av samfunnsmessige og kulturelle faktorer, og hvordan de igjen ønsker å påvirke samfunnet og kulturen igjennom sine tekster. Diskursanalysen blir dermed, både min teori og min metode.

Diskursanalytiske metoder kan brukes i en rekke ulike former, alt i fra politiske taler til kommunikasjon i et klasserom. Og selv om analysene kan utføres på forskjellige måter, forklarer boken ”Diskursanalyse i praksis” at fellesnevneren alltid er den samme: ”Menneskeskapte kommunikative fenomener.”⁴

³ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 11.

⁴ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 11.

I Louise Phillips og Marianne W. Jørgensens bok om diskursanalyse, tas det likevel opp en viss definisjonsproblematikk knyttet til diskursanalyse. Dette bygger på at man før tusenårsskiftet bemerket seg en økning i bruken av begrepet diskurs, både i form av debatter og tekster knyttet til forskning, uten at man fikk en klar definisjon på hva en diskurs faktisk var. Den generelle oppfatningen var, at språk er strukturert ifølge forskjellige mønstre, som mennesker bruker når de ytrer seg i ulike sosiale områder. Diskursanalysen er da analysen av disse forskjellige mønstrene. Likevel gir denne kanskje litt mer allmenne oppfatningen få svar på hvordan en diskurs fungerer og hvordan man skal analysere en diskurs. Phillips og Jørgensen legger derfor frem at det hovedsakelig er de ulike perspektivene i forskningen som avgjør hva analysen er og hva den brukes til.⁵

2.2 Avgrensning, representasjon og lagdeling

Jeg vil nå gi en forklaring på en mulig fremgangsmåte ved utførelsen av en diskursanalyse, ved å referere til Iver B. Neumanns bok ”Mening, materialitet, makt”.

2.2.1 Diskursens avgrensning

Hvilke grenser man trekker for diskursen, og etter hvor skalaen for en avgrensning skal gå, varierer for hver enkelt diskursanalyse. Ved en avgrensning legges rammen for hva slags materiale som skal innbefattes og analyseres. Avgrensningen i seg selv, er veldig viktig for diskursen. Det er fordi forskeren legger rammene for hvilke felt som er sentrale for videre arbeid, gjennom avgrensningen av et spesielt tema.⁶

Et annet viktig punkt Neumann tar opp innen avgrensning, gjelder diskursens tidsspenn. Endringene i diskursen vil ofte være viktige interessepunkt, det vil derfor være viktig at man har avgrenset tiden mellom de ulike momentene som tas opp.⁷

⁵ Louise Phillips, Marianne W. Jørgensen, *Discours analysis: As theory and methode*, (Great Britain: TJ International Ltd, 2002), 1.

⁶ Iver B. Neumann, *Mening, Mentalitet, Makt: En innføring i diskursanalyse*, (Oslo: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS, 2001), 56.

⁷ Neumann, *Mening, Mentalitet, Makt*, 57.

I innledningen nevnte jeg at jeg vil ta i bruk en diakron diskursanalyse, altså se på hvordan kandidatene jeg plukket ut har endret seg over tid. Det vil derfor være viktig for meg at tidspennet mellom tekstene til al-Kubaisi og Aden er skrevet over en periode som er lang nok til at endringer i språket er tydelige nok, samtidig som tidsforskjellen mellom bøkene til de to ikke må være for stort mellom hverandre. Ettersom målet i oppgaven vil være å avdekke forskjeller og likheter, er det derfor viktig at de har en felles tidsepoke, når det gjelder bøkene og argumentene deres. Slik kan de diskutere de samme temaene over den samme tidsperioden.

2.2.2 *Diskursens representasjon*

Neumann forklarer at de ulike diskursene som tas i bruk i en diskursanalyse, er representasjoner som representerer ulike virkeligheter. Diskursanalysens formål er å presentere de ulike virkelighetene, både i lyset av konfliktene, men også aksepten dem i mellom. I en diskursanalyse hvor kultur i en utvalgt nasjon er tema, vil for eksempel ulike kulturforskjeller og ulike oppfatninger, være representert som ulike virkeligheter.⁸ De ulike virkelighetene består av ulike meninger. Jo færre meninger som er representert i diskursen, jo mer lukket vil den bli. Dette er også en viktig problemstilling for forskeren, ettersom målet i seg selv med denne metoden er å søke seg frem til forskjellige representasjonene i de forskjellige kulturene, mener Neumann.⁹ En åpen diskurs derimot, blir forklart som et tilfelle, der flere virkelighetsoppfatninger er representert, men ingen av dem skiller seg spesielt ut. Ingen av meningene blir derfor spesielt dominerende, som man kan forestille seg i en lukket diskurs.¹⁰

I denne oppgaven vil målet være å kartlegge meninger om islam. Jeg vil derfor representere Walid al-Kubaisi og Amal Aden, som oppfatter islam som muslimer, samtidig som jeg også vil kartlegge en mer generell islam oppfatning, som blir representert gjennom andre forskere som har sine egne virkelighetsoppfatninger.

⁸ Neumann, *Mening, Mentalitet, Makt*, 60.

⁹ Neumann, *Mening, Mentalitet, Makt*, 61.

¹⁰ Neumann, *Mening, Mentalitet, Makt*, 61.

2.2.3 Diskursens lagdeling

Lagdelingen omhandler hvordan de ulike meningene i en representasjon varierer, og hvordan de sprer seg og utvikler seg.¹¹ Under et bestemt tema vil kanskje flere representasjoner ønske å definere de samme begrepene, ut i fra sitt eget syn.

I mitt tilfelle vil al-Kubaisi og Aden diskutere de samme temaene, selv om de begge kan ha vidt forskjellige meninger ut i fra hvordan de ser på problemene og løsningene. Ved å ta i bruk en diakron diskursanalyse vil mitt mål være å se på hvordan definisjonene deres har utviklet seg gjennom bøkene de har skrevet. Med dette kan jeg se om de i løpet av den gitte tidsperioden mellom bøkens utgivelse har utviklet nye ideer og løsninger på spørsmålene de stiller i sine verk. Samtidig som jeg kan se hvilke problemstillinger som forblir uendret.

2.3 Diakron diskursanalyse

Jeg vil nå presentere diakron diskursanalyse og gi en innføring i hva dette er og hvordan jeg har tenkt å ta den i bruk.

Mens man ved et synkront perspektiv studerer perspektiver igjennom en bestemt tidsperiode, vil et diakront synspunkt ta for seg skrifter gjennom ulike tidsperioder. Det synkrone perspektivet tar for seg samtiden, mens det diakrone vil ta for seg endringer over tid.¹²

Man kan derfor kalle et diakront perspektiv for et historisk perspektiv.¹³ Men selv om tekster om bestemte temaer kan være skrevet over ulike tidsperioder, forklarer Hitching og Nilsen at det alltid vil være relasjoner eller forbindelser mellom dem. Intertekstualitet er et begrep som her blir tatt i bruk, for å illustrere at tekster vokser ut i fra hverandre og påvirker hverandre. En tekst oppstår ikke i isolasjon, men er et ledd videre i rekken. Hitching og Nilsen får frem at disse leddene kan kalles familiære bånd, siden de tilhører den samme gruppen.¹⁴ Man skiller gjerne mellom indirekte- og direkte- intertekstualitet. Forskjellene går i hovedsak på at man

¹¹ Neumann, *Mening, Mentalitet, Makt*, 62.

¹² Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 82.

¹³ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 81.

¹⁴ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 82.

ved valg av direkte måte refererer til f. eks en bestemt tekst, og at man indirekte ser på samspillet på en mer abstrakt måte.¹⁵

Hitching og Nilsen trekker frem rekontekstualisering som en viktig del av samspillet mellom tekster. Rekontekstualiseringen er prosessen som skjer når konteksten i en tekst blir overført til en annen kontekst. Dette skjer ved at meninger som overføres blir transformert til en ny mening.¹⁶ Et eksempel som de tar i bruk er når konteksten fra en politisk tale blir plassert inn i en ny kontekst som f. eks en avis. Under rekontekstualiseringen kan da ytringer fra talen, som i utgangspunktet ikke var hovedpoenget bli satt til hovedoverskriften, og derfor bli hovedpoenget til avisen som skal videreformidle den politiske talen.¹⁷

2.4 Min analyse

Jeg vil nå informere hvordan jeg tenker å ta i bruk diskursanalysen i min analysedel. Her vil jeg ta i bruk Hitching og Nilsens eksempelmodell fra deres bok ”Diskursanalyse i praksis”, hvor de refererer til Faircloughs modell.¹⁸ Denne modellen består av 3 steg. Første steg omhandler å studere konteksten i tekstene.¹⁹ Steg nummer to handler om analysen av teksten i seg selv, hvor man skal søke etter visuelle og verbale representasjoner. Steg nummer tre blir så de to første analysene slått sammen, for å se om en mulig innvirkning på samfunnet.²⁰

Jeg vil dele opp min analyse i disse tre gruppene, hvor al-Kubaisi og Aden vil bli sammenlignet og satt sammen i hver av disse gruppene.

Hitching og Nilsen påpeker viktigheten av kontekstanalyse, fordi den er en vesentlig del av hele diskursanalysen. Den historiske konteksten omhandler blant annet hva de skriftlige kildene har betydd i sin samtid.²¹ Jeg vil her tolke hva figurantene egentlig mener, og hva de har ønsket å oppnå med å skrive slik de skriver. Jeg vil også se hvordan meningene deres endrer seg og utvikler seg i de forskjellige bøkene.

¹⁵ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 83.

¹⁶ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 85.

¹⁷ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 85.

¹⁸ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 91.

¹⁹ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 91.

²⁰ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 92.

²¹ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 92.

Steg nummer to, som omhandler analysen av teksten, er det virkelighetsfremstillingen som kommer i fokus. Hitching og Nilsen forklarer at det er to viktige grupper som bør presenteres under virkelighetsfremstillingen. Det ene er Verbalspråket, som bygger på stemmeposisjonering og stemmertyper. Boken forklarer at dette bygger på analyse av forfatterens måte å skape troverdighet på i teksten. Her er det stemmestrukturen gir innsikt til hvordan forfatterens virkelighetsbilde er blitt konstruert.²²

Det andre går på språklige bilder og illustrasjoner, som blant annet bygger på visuelle modaliteter. Disse modalitetene forteller boken er illustrasjoner på hvilken grad av sikkerhet i forhold til budskapet om uttrykkes.²³ Gjennom såkalte ”modalitetsmarkører”, kan man lese om forfatteren distanserer seg fra budskapet, ved å eksempelvis ta i bruk ord modaliteter som ”muligens” eller ”visstnok”. Modalitetene kan også gi en indikasjon stemmen til forfatteren ønsker å forhandle med alternative syn og oppfatninger.²⁴

Det siste og det tredje steget bygger på samfunnseffekten av tekstanalysen.²⁵ Her ønsker jeg å sortere frem al-Kubaisi og Adens ”stemmer” i bøkene sine. Med dette mener jeg at jeg vil ta for meg hva som er de viktigste punktene for al-Kubaisi og Aden i hver av bøkene de har skrevet

2.5 Islam

2.5.1 Hva er islam?

Jeg har nå lagt til rette hva slags metode jeg ønsker å ta i bruk i oppgaven min. Jeg vil nå ta for meg spørsmål om islam og gi en innføring i islams tradisjoner, kulturelle utvikling, med fokus på kvinner og barns ståsted.

²² Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 96.

²³ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 96.

²⁴ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 96.

²⁵ Hitching, Nilsen, *Diskursanalyse i praksis*, 97.

Ordet islam kommer av det arabiske verbet ”aslama,” som betyr å underkaste seg, eller overgi seg.²⁶ Dette vil altså bety en frivillig total underkastelse til den allmektige Guds vilje. Den som underkaster seg kalles en muslim, og overgir seg til Gud i blind lydighet²⁷

Islam ble til på 600-tallet etter vår tidsregning, og utformingen av islam har blitt påvirket av de arabiske og afrikanske folkeslagene, som dominerte den arabiske halvøyen under denne tidsperioden. Byen Mekka har siden religionens begynnelse fungert som et viktig kultursenter for islam og det arabiske språket regnes som det hellige språket. At arabisk regnes som hellig, ligger i den grunnleggende oppfatningen av at Koranen, muslimenes hellige bok, er skrevet på arabisk, og boken er Guds egne ord som han har gitt til mennesket.²⁸

Koranen ble gitt fra Gud til mennesket via Mohammed. Mohammed var kommunikatoren, som åpenbarte Guds endelige ord til mennesket. Koranen er altså det muntlige dokumentet som Mohammed hørte Gud fortelle ham, som siden ble skrevet ned.²⁹

Arabisk har derfor den dag i dag en religiøs og kulturell status, ettersom Guds ord er uoversettelige og må lese og studeres slik de er skrevet. Tekstene i Koranen læres derfor videre på arabisk, likegyldig i forhold til morsmålet og språket til den individuelle muslimen. Men den religiøse arven har likevel også båret preg av andre folkeslag enn araberne. Kari Vogt får frem i sin bok ”Hva er islam”, at i dag utgjør araberne rundt om 10 % av den totale andelen av muslimer i verden.³⁰ Etter hvert som islam spredde seg utenfor den arabiske halvøyen, har også andre folkeslag som persere, indere og tyrkere kommet med bidrag og egne meninger som har vært med å utvikle islam.³¹

²⁶ Jes P. Asmussen, *Verdens Religioner: Islam*, (Århus: Politikens Forlag A/S, 1981), 58.

²⁷ Asmussen, *Islam*, 58.

²⁸ Kari Vogt, *Hva er Islam?* (Oslo: Universitetsforlaget, 2007), 10.

²⁹ Richard W. Bulliet, *Islam: The view from the edge*, (New York: Columbia University Press, 1994), 23.

³⁰ Vogt, *Hva er Islam?* 10.

³¹ Vogt, *Hva er Islam?* 10.

2.5.2 Lov og rett

I islam finnes intet skille mellom lov og religion, for islam er loven som både det private og offentlige skal følge og reguleres etter.³²

”Sharia” er den evige og uforanderlige loven som Mohammed fikk som en del av åpenbaringen. Sharia blir ofte referert som islams lover, men betyr opprinnelig ”veien til vanningstedet”. Vogt beskriver at vann her blir en metafor for liv og frelse, noe som er passende siden koranens omtalelse av sharia er at den skal fungere som en norm eller lov. Denne loven beskrives videre som et uttrykk for den barmhjertighet og rettferdighet som Gud har for mennesket, i følge muslimske lærde.³³

Hvordan man skal tolke og praktisere loven har vært til debatt siden tidenes morgen. På 700-tallet, før vår tidsregning, finner vi de tidligste tolkningene av sharia. Den eldste rettslitteraturen tar frem begrepet ”figh”, som betyr forståelsen av islam. Figh er betegnelsen for rettslæren i islam.³⁴

Forholdet mellom den evige loven, sharia og tolkningen av loven figh, har internt i islamdebatten vært mye diskutert i nyere tid. Diskusjonen går blant annet på om den rettslæren man har tatt i bruk i gammel tid, fremdeles er optimal for nyere tid, eller må endringer tas inn i bildet? Konservativ rettslærde kan på sin side diskutere at sharia er identisk med rettslæren som eksisterer i dagens samfunn, mens mer liberale rettslærde gjerne vil gjerne si at det finnes et grunnleggende skille mellom det gamle og det nye samfunnet. Rettstekning og rettspraksis må derfor endres, siden man har sett slike store endringer i samfunnsforholdene. Siden muslimer til en hver tid skal leve opp til kravet om rettferdighet og barmhjertighet, må også kravet om rettstankegangen endres.³⁵

Man kan i prinsippet si at loven omfatter alt innen islam.³⁶ Men Koranen som er grunnlaget for loven, innebefatter kun ytterst få vers som inneholder noe om hvordan juridiske forhold

³² Asmussen, *Islam*, 135.

³³ Vogt, *Hva er Islam?* 61.

³⁴ Vogt, *Hva er Islam?* 61.

³⁵ Vogt, *Hva er Islam?* 61.

³⁶ Vogt, *Hva er Islam?* 62.

skal behandles. I tillegg er det viktig å få frem at loven i seg selv ikke er samlet sammen til en felles bok.³⁷

Og selv om loven i teorien skal dekke over og være altomfattende, finnes det i praksis en rekke saker og saksområder som ikke står fullt ut forklart og hvordan man skal handle etter. I følge Vogt, er derimot påbud, knyttet til familie og arverett temaer som har stått sterkt, om ikke sterkest, gjennom hele lovens historie.³⁸ Dette mener Vogt skyldes primært to ting. For det første skyldes dette de omfattende forklaringene om dette i Koranen og ”hadith”. Hadith betyr fortelling direkte oversatt og hadith- litteraturen regnes som en viktig kilde til den religiøse kunnskapen. Den inneholder billedlige fortellinger fra Mohammeds liv, hans ord og handlinger som han har utført, fortalt gjennom personer som har bevitnet hans liv.³⁹

For det andre mener Vogt at disse påbudene har blitt sett på som velegnede av de forskjellige herskerne i den arabiske verden. Myndighetene i muslimske land, har etter alt å dømme, sett på dem som viktige, og derfor håndholdt dem nøye, ettersom den verdslige makten tidlig fikk kontroll over enkelte saksområder.⁴⁰

2.5.3 Reformering og endring

Men hva skjer når folk stiller spørsmål til den uforanderlige loven? Eller er den egentlig uforanderlig? Jes P. Asmussen formidler i sin bok om islam, at ”splittelse” i noen form, ikke er representativt for islam. Han utelukker også alle former for ”ismer”, som kommunisme, fasisme, kapitalisme og lignende, som kan ta islam bort i fra det som er viktigst, nemlig den livsmalen som er fastsatt for mennesket gjennom Gud.⁴¹

Men samtidig som noen vil hevde at loven er fastsatt, vil gjerne andre med nyere tolkninger, vise til at saker som omhandler likhet for loven og ytringsfrihet, også kan leses gjennom de hellige skriftene. Slike holdninger blir gjerne kritisert av mer konservative holdninger, og blir

³⁷ Vogt, *Hva er Islam?* 61.

³⁸ Vogt, *Hva er Islam?* 62.

³⁹ Vogt, *Hva er Islam?* 30.

⁴⁰ Vogt, *Hva er Islam?* 63.

⁴¹ Asmussen, *Islam*, 47.

gjærne kalt liberale, fordi de gjærne tar til seg det som blir ansett som ”vestlige” synspunkter.⁴² Kari Vogt bruker begrepet ”reform-islam” som en fellesnevner på muslimer, som er av det standpunkt at de ønsker nyere ideer på ting knyttet til loven. Spesielt nevnes den iranske filosofen Abdulkarim Soroush som en av dem som har brakt disse spørsmålene på et høyere nivå, også internasjonalt. Han krever nytolkning av Koranen og muslimsk lov, ettersom han avviser alle former av islam som hevder seg som fullstendige og absolutte.⁴³

I nyere tid har det også blitt stilt større spørsmål til hvor kvinnene i islam skal stå, i forhold til eventuelle nye tolkninger. Abdulkarim Soroush, som på sin side kjemper mot det han selv beskriver som absolutt islam, møter selv motstand, fordi han ikke inkluderer muslimske kvinner i sitt syn.⁴⁴ Spørsmålene mange kvinnelige aktivister stiller seg, går på hvorfor det finnes juridiske rettstenkende forskjeller mellom kvinner og menn, selv om begge kjønn stiller likt sett i et frelsesperspektiv? Koranen- diskusjonen heter seg her opp, ved at konservative muslimer viser til de linjer som er skrevet i Koranen, at det ikke *er* like rettigheter mellom begge kjønn.⁴⁵ Kvinnelige reformtenkere viser da til forskjellen mellom det uforanderlige budskap og det de mener er tidsbestemte synspunkter, i følge Vogt. Det tidsbestemte er blitt tolket av menn, og derfor blitt tenkt slikt siden de ble skrevet. For at en reform skal kunne gjelde begge kjønn, må det derfor også komme kvinnelige innblikk i saken, som kan være med å belyse og oppdatere de foreldede synspunktene.⁴⁶

Men selv om diskusjonen knyttet til en islamdebatt som inkluderer begge kjønn har begynt å rulle, er det allikevel utfordringer som må løses. Dette bygger blant annet på mer støtte og bedre måte å videreføre budskapene på. Motstanden er stor, både fra religiøst og statlig hold. Og fordi reformtilhengere i mange muslimske lang sliter med støtte både politisk og økonomisk, noe som senker farten på utviklingen. Likevel fortsetter initiativet på kvinnefronten, for å få disse spørsmålene i større grad ut i det offentlige rom.⁴⁷

⁴² Vogt, *Hva er Islam?* 127.

⁴³ Vogt, *Hva er Islam?* 129.

⁴⁴ Vogt, *Hva er Islam?* 132.

⁴⁵ Vogt, *Hva er Islam?* 133.

⁴⁶ Vogt, *Hva er Islam?* 133.

⁴⁷ Vogt, *Hva er Islam?* 134.

KAPITTEL 3 ISLAM I NORGE

3.1 Et nytt religiøst Norge

17 mai 1814 fikk Norge sin grunnlov. En lov som skulle samle alle norske menn og kvinner under et felles regelverk. Målet med dette var å sikre seg norsk selvstendighet. Vi ønsket å etablere oss selv og bestemme selv vårt lands skjebne. Likevel inneholdt ikke denne grunnloven full frihet. Loven ekskluderte jødene fra det norske samfunn og holdt kirken, den evangelisk-lutherske religion, og staten samlet under ett. Det var først 1851 at dette forbudet mot jødene skulle tas bort. I Norge har kristendommen vært enerådende helt frem til 1892, da ”Det Mosaiske Trossamfunnet” etablerte seg her.⁴⁸ Men den endelige friheten skulle først komme 1964, da grunnlovens paragraf 2, som før hadde ekskludert et trossamfunn, nå gav fritt grunnlag for alle trosretninger til å praktisere etter eget ønske i Norge.⁴⁹

De første innvandrerne av muslimsk bakgrunn skulle komme til Norge utover 1960-tallet. Om dette skjedde med baktanke på liberaliseringsprosessen av religionsfriheten i Norge, blir mer eller mindre spekulasjoner. Men de første norske landsmenn av sørlig eller østlig opphav krysset grensene i håp om arbeid. Norge trengte arbeidskraft, og mange søkte derfor lykken i nord.⁵⁰ Noen av de tidligste ikke-vestlige gruppene som kom til Norge, var pakistanere. Mange av disse var allerede blitt informert om Norge og Vesten før de var ankommet, blant annet av venner og familie som allerede var bosatte her. Noen dro alene fra familien for å undersøke hvilke muligheter som var her, mens andre dro for å prøve lykken i et Europa, som hadde muligheter innen det meste. Dette blir tydeliggjort når man blant annet ser tilbake på innvandringsveksten i f. eks Norge rundt 1970. Da hadde antall pakistanere i Norge, som hadde bestått av ti personer i 1967, steget til 170 personer. I 2001 var det registrert over 25 000 mennesker med pakistanske bakgrunn i Norge. I tillegg til flere andre store folkegrupper fra eksempelvis Iran, Irak, Somalia og Bosnia- Hercegovina.⁵¹

⁴⁸ Oddbjørn Leirvik, *Religionsdialog på norsk* (Oslo: Pax Forlag A/S, 2001), 12.

⁴⁹ Leirvik, *Religionsdialog på norsk*, 13.

⁵⁰ Kari Vogt, *Islam på norsk: Moskeer og islamske organisasjoner i Norge* (Trondheim: Cappelen Forlag, 2000), 16.

⁵¹ Sissel Østberg, *Muslim i Norge: Religion og hverdagsliv blant unge norsk-pakistanere* (Oslo: Universitetsforlaget, 2003), 20.

Frem til rundt 1980-tallet, merket man seg en stor vekst av innvandring i de større byene i Norge. Dette skyldes primært to ting. For det første var det i byene at behovet for billig arbeidskraft var størst. I tillegg kunne man fritt velge selv hvor man ønsket å bosette seg. Det var ikke før på 1980-tallet at man fikk en mer jevnere geografisk fordeling av innvandrerne i Norge.⁵² For det andre spilte familiegjennforening en vesentlig rolle. Da Norge, som de fleste land i Europa ikke hadde noen restriksjoner på innvandringsbølgene som nå kom, gav dette grunnlag for enkelte å samle venner og familie i Norge. Men det var først da den norske stat rundt 1975 satte en innvandringstopp, at tallene økte for alvor. Mange benyttet muligheten til å få sine koner og barn til Norge før dette slo ut i kraft. Dette gjorde at man nå gikk inn i en ny fase. Fra å være innvandrer og arbeider i et fremmed land, gikk nå mange over til å bli boende på fast basis.⁵³

Muligheter for arbeid og forflytning av familien gav mange muslimsk ættende innvandrere et godt grunnlag for å bli boende i Norge. Det var ikke bare igjennom arbeid at man kunne knytte seg til landet, men også gjennom kulturell vekst. I Norge blir støtte av de forskjellige trossamfunnene, ansett for å være en viktig del av velferdsgodene. Dette blir praktisert ved at ulike trosretninger i Norge får statstøtte, for hvert registrert medlem som befinner seg i gruppen. Dette gav muslimske grupper i Norge muligheten til å vedlikeholde sine trosbånd, en kulturell arv som mange ønsket å videreføre. En interessant parallell mellom de etniske nordmennene og mange av de nyankomne muslimske borgerne, lå i at Norge var en stat, hvor religion og staten hang sammen gjennom lov. Noe som mange aksepterte og fant positivt.⁵⁴

I perioden slutten av 1960-70-tallet ble grunnlaget for den fremtidige muslimske kulturelle veksten i Norge lagt. Man begynte først i de små, bønn og markeringer av større høytider som ”Ramadan” blant venner og kjente. Siden spredde dette seg videre til foreninger og større grupper. I likhet med flere etniske velferdsorganisasjoner, fikk man også en vekst i antall fremmedkulturelle organisasjoner i løpet av 1970-tallet. Opprinnelig var dette fremmedarbeiderorganisasjoner som ble lappet sammen og til slutt dannet foreninger av mange ulike interessegrupper. I første omgang var det hovedsakelig folk fra samme

⁵² Vogt, *Islam på norsk*, 17.

⁵³ Østberg, *Muslim i Norge*, 21.

⁵⁴ Knut A. Jacobsen, *Verdensreligioner i Norge*, (Oslo: Universitetsforlaget, 2005), 15.

nasjonalitet som delte høytidene og markeringene sammen. Dette gikk blant annet på at det ble lettere å dele tradisjonene sammen med andre som delte ens kultur og ikke minst språk.⁵⁵

Velferdsorganisasjonene som opprinnelig ble dannet hadde i utgangspunktet ingen målsetning på noe religiøst grunnlag. Men etter hvert når man så dannelsen av flere og flere grupperinger, ble flere interessegrupper slått sammen og den kulturelle velferden kom i fokus. Dette kan også ses i lyset av at mange av dem som senere ble styreledere for de forskjellige moskeene, hadde fra før vært sentrale og hatt tidligere verv i arbeiderorganisasjoner. Organisasjonene vokste i størrelse, og selv om ikke alle medlemmene var like aktive, ble det likevel ønsket om faste lokaler til bønn og arrangementer. En av drivkreftene bak var en egen moské, hvor alle med muslimsk bakgrunn kunne samles.⁵⁶

Familiiegjenforeningen som hadde pågått siden tidlig 1970-tallet, hadde styrket den muslimske bevisstheten hos mange. Med en sterkere forente familie, meldte også behovet for religiøs tilhørighet seg. Eksempelvis var fredagsbønnen en av mange tradisjoner man ønsket å videreføre. I 1972 begynte man arbeidet med en av Norges første moskeer og i 1974 hadde man funnet et lokale. Menigheten het ”Islamic Cultural Centre”, men det var ikke før i 1990 man fant permanent grunn til moskeen. Da hadde gruppen nesten 2000 medlemmer.⁵⁷

3.2 Et flerkulturelt samfunn

Jeg har nå tatt for meg islams historie i Norge, fra de første innvandrerne kom, til den første moskeen ble tatt i bruk. Jeg vil nå fokusere litt på forholdet mellom muslimer og nordmenn i løpet av de siste tiårene.

”Diaspora” er et begrep, som opprinnelig blir brukt for å forklare da jødene måtte reise fra Israel for å bo i eksil i Babylon. I dag er dette et ganske vidt begrep, som blant annet brukes for å forklare, en persons tanker om tilhørighet til et annet land enn det han eller hun bor og oppholder seg i. Dette kan blant annet kobles til mange av de innvandrerne som kom til i 1970-årene, som etter hvert fikk ønsker om sterkere utførelse av tradisjoner og tilhørighet for

⁵⁵ Kari Vogt, *Islam på norsk*, (Trondheim: Cappelens Forlag A.S, 2000), 18.

⁵⁶ Vogt, *Islam på norsk*, 18.

⁵⁷ Vogt, *Islam på norsk*, 19.

sin tro. Samtidig som det er viktig å påpeke et skille. Dette skillet går mellom det som klassifiseres som første- og andregenerasjons innvandrere. De som opprinnelig er født i andre land, som f. eks Pakistan, Somalia og Iran vil føle en større tilhørighet til sitt hjemland, enn eksempelvis deres barn.⁵⁸

Dette er fordi den tilhørigheten til foreldrenes hjemland kan blir erstattet med følelsen av tilhørighet i eksempelvis Norge. Dette er ikke nødvendigvis med grunnlag i at den norske kulturen er bedre enn den foreldrene tilhører, men fordi deres barn vil observere verden fra et norsk ståsted og vil derfor kjenne norsk stedstilhørighet.⁵⁹ Dette blir igjen ofte forsterket med at mange unge flergenerasjons innvandrere sjeldent får muligheten til å besøke foreldrenes land. Kostnader og tid gjør gjerne at de ikke får besøkt sitt opphavsland mer enn et par ganger før de selv blir voksne.⁶⁰

Med en sterkere bevissthet og en større fellesfølelse blant norske muslimer i Norge, fulgte også flere større eller mindre konflikter mellom dem og de etniske nordmennene. I perioden slutten av 1980- 90-tallet fulgte en sterkere felles bevissthet i Norge om forskjeller mellom kristendommen og islam. En av disse utfordringene var saken om Salman Rushdie, som skrev boken ”Sataniske Vers” i 1989. Det ble fra muslimsk hold planlagt å gå til sak mot Aschehoug forlag, som hadde ansvaret for å gi ut oversettelsen som skulle komme på norsk. Dette fordi man fant teksten blasfemisk. Dette ble ikke iverksatt, men tok seg likevel opp, eieren av Aschehoug forlag ble forsøkt myrdet under et attentat.⁶¹

Selv om dette mislykkede attentatet forble uopplært, fikk dette et endret tankemønster på de muslimske minoritetene i Europa, også blant nordmenn. I Norge ble man også informert om en rekke ulike hendelser igjennom 1990-tallet og 2000-tallet, hvor negativ muslimsk adferd havnet i fokus. En av disse tingene omhandlet debatten om tvangsekteskap og arrangert ekteskap, hvor man i 1997 fikk høre om en norsk kvinne med marokkansk bakgrunn, som var blitt forført til hennes foreldres hjemland. Denne saken var oppsiktsvekkende av to årsaker. For det første skapte den sjokk og avsky, for kvinnen som ble bortført mot sin vilje. For det

⁵⁸ Østberg *Muslim i Norge*, 187.

⁵⁹ Østberg *Muslim i Norge*, 24.

⁶⁰ Østberg *Muslim i Norge*, 25.

⁶¹ Jacobsen, *Verdensreligioner i Norge*, 161.

andre ble det skapt overskrifter, fordi man i sakens lys, også fikk kunnskaper om at disse formene for ekteskap også var utberedt blant innvandrere i Norge av ikke muslimsk opphav.⁶²

Dette resulterte i massiv debatt på Stortinget, som i 1998 iverksatte en handlingsplan mot tvangsekteskap og arrangert ekteskap. Det ble nå rettet et fokus mot muslimske kvinner og deres rettigheter. Amnesty International la i 1999 frem en rapport som omhandlet voldsbruk mot kvinner i Pakistan. Samme året ble det gjennom norske medier formidlet at en norsk pakistansk kvinne var blitt brakt til Pakistan og myrdet. Dette fordi hun nektet å bli tvangsgiftet bort. Men utover 2000-tallet fikk man også debatten om kvinner og kvinners sikkerhet som et debatttema blant det muslimske trossamfunnet. Diskusjonen om tvangsekteskap ble møtt med kritikk, grunnet det ikke ble sett på som en ”muslimsk” måte å gifte seg på. Samtidig som arrangert ekteskap, ble av det muslimske trossamfunnet, sett på som en rettighet. Det finnes i dag blant annet flere muslimske kvinnegrupper, blant dem ”Islamsk kvinnegruppe Norge”, som de siste årene har drevet omfattende kartleggingsarbeid på dette feltet. Målet deres er å hemme videre spredning av press og bruken av tvang i ekteskap. I tillegg til at såkalt æresdrap og tvangsgifting har fått en omfattende rolle på dagsorden i Norge.⁶³

Det ble i 2000 også lagt frem saker knyttet til omskjæring av kvinner. Dette ble forbudt med lov i Norge i 1995, men det beregnes i dag at ca 15-20 kvinner omskjæres i Norge hvert år. Likevel er dette saker som også er helt ukjent eller ikke praktisert hos de aller fleste muslimer i dag. Det har blitt og blir satt i gang mottiltak for kvinnelig omskjæring blant flere religiøse muslimske organisasjoner som ikke anerkjenner denne praksisen.⁶⁴

Men det er ett tema som berører alle trosretningene i Norge: Religionsundervisning. Siden 1997 har skolemyndighetene stilt krav om at alle elever i grunnskolen skal ha kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering. Spørsmålet om religionsfrihet for de mindre religiøse gruppene i Norge har blitt tatt opp ved flere anledninger, ettersom livssynsundervisningen ikke lenger undervises. Islamsk råd tok på seg ansvaret ved å ta opp krl-saken for retten, noe som feilet, både for muslimsk og humanetisk forbund hold, som også ønsket religionsfrihet og fritak fra timene. Men en ny revidert plan, som ble lansert i 2002,

⁶² Jacobsen, *Verdensreligioner i Norge*, 162.

⁶³ Jacobsen, *Verdensreligioner i Norge*, 162.

⁶⁴ Jacobsen, *Verdensreligioner i Norge*, 164.

gav muligheter for en fritaksorden, for å roe ned de harde protestene mot den mangelfulle fritaksretten. Men denne saken knyttet de resterende tros- og livssynsordningene i Norge. Og både islam, humanetisk forbund, jøder, kristne med flere, ble ført inn i et tett samarbeid til en løsning som var til det beste for dem alle.⁶⁵

⁶⁵ Jacobsen, *Verdensreligioner i Norge*, 164.

I kapittel fire og kapittel fem, vil jeg gi en presentasjon av Walid al-kubaisi og Amal Aden gjennom bøkene jeg valgte ut av dem. Dette vil da bli min hoveddel. Jeg har valgt tre underkapitler på hver av dem, for å lettere systematisere hva de skriver. Disse er: 1 *Om samfunnet*, 2 *Om tro og kultur*, 3 *forholdet mellom mannen og kvinnen*. Disse vil også bli presentert i min analysedel, spesielt i min analyse av konteksten. Dette for lettere å systematisere og dele opp, samt lette se forskjeller og utvikling.

KAPITTEL 4 WALID AL-KUBAISI

4.1 Om samfunnet

I sin bok fra 1998, "Halvmånens hemmeligheter", innleder al-Kubaisi kapittel syv, kalt det syvende brev, som et brev til sin far, hvor han gir uttrykk for sine tanker om islam i Vesten:

KJÆRE FAR! I DAG HAR JEG TENKT MYE PÅ VESTEN. HVORFOR ER VI SÅ SKEPTISKE til den? Har vi grunn til dette? Hva er det som knytter oss til den, og hva er det som skiller oss fra den? Hvorfor holder vi oss til islam uten å godta et fnugg av forandring og legitimerer dette med at islam er vår identitet?⁶⁶

Al-Kubaisi bygger kapittelet på en historisk fortelling, hvor religiøse konfrontasjoner og historiske fakta gir en presentasjon av islam og dens møter med andre religioner. Videre i kapittelet spør også al-Kubaisi hvordan islam skal være i dag, kontra det som alltid har vært. Al-Kubaisi tar opp at det har skjedd, en virkelighetsendring, fra islams begynnelse frem til i dag. Praksisen og forståelsen blir derfor forklart som noe som trenger endring.⁶⁷ Blant annet tas det opp synet på intellektuelle, hvor han indirekte påpeker konservative islamister som motstandere av kunnskap:

Bare våre tenkere og forfattere prøver å nærme seg islam på en sekularisert måte, reagerer de middelalderske spøkelsene som lever i tankene våre. Med en gang

⁶⁶ Walid al-kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter* (Oslo: Pantagruel Forlag AS, 1998), 163.

⁶⁷ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 163.

anklager vi våre tenkere og intellektuelle for å være påvirket av vår erkefiende – Vesten.⁶⁸

Kontrastene mellom øst og vest kommer også til synet i hans skildring av vestlig teknologi, kontra den han vokste opp med da han var barn. Dette kommer til uttrykk ved metaforer, som gjerne bygger på hans trolldomsaktige visjoner av hans fødeby Bagdad da han var barn.⁶⁹

Hans reise til Norge blir f. eks beskrevet med at han kom med ”SAS-flyvende teppe”. Andre metaforer er hans forklaring av en minibank, ved å kalle den en ”liten skattekiste på hjørnet”, hvor han fikk penger ved å hviske ”Sesam Sesam”⁷⁰

Han gir til uttrykk hva slags fasinasjon han har for Europa, og dens militære slagkraft. Dette kommer også som et uttrykk for frykt og sinne, når han forteller om slutten av første verdenskrig, når britene inntar byen Jerusalem i 1917, hvorpå de marsjerer i et seierstog i gatene. Dette spesielt siden byen ble inntatt ved bruk av ”overlegne våpen og hovmod”. Et annet eksempel han kommer med er byen Bagdad, hvor britene også hadde en styrke tilgjengelig med 120 000 soldater. Han uttrykker at denne militære pompøsiteten virket mer splittende mellom øst og vest, enn samlende.⁷¹ Fordi Europa har brukt våpen for å få frem sine handlinger, påpeker al-Kubaisi at det forekommer mistillit til muslimer verden over, som føler seg truet i dagens samfunn. ”Vår muslimske kollektive bevissthet”, som al-Kubaisi refererer til, gir til uttrykk at mange muslimer føler seg truet på grunn av sin religion, og at den vestlige politikken i bunn og grunn er en fortsettelse på korstogene, som ble kjempet mange hundre år før.⁷²

I al-Kubaisis bok ”Rasisme forklart for barn”, fra 2001, kommer det å føle seg truet i form av et annet ord: Fremmedfrykt. Boken foregår som en samtale mellom al-Kubaisi og et tolv år gammel jente, ved navn Sandra i Norge. Fremmedfrykten blir her forklart i to varianter. Den ene i form av fremmedfrykt fra etniske norske, som kan vise frykt for innvandrere. Dette kommer eksempelvis til syne, når et spesielt strøk eller en bydel får et høyt antall mennesker med bakgrunn fra andre kulturer.⁷³ Det andre eksempelet er innvandrere som velger å

⁶⁸ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 163.

⁶⁹ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 164.

⁷⁰ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 164.

⁷¹ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 166.

⁷² Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 167.

⁷³ Walid al-Kubaisi, *Rasisme forklart for barn: En bok for barn i alle aldre og med alle hudfarger* (Oslo: Pantagruel Forlag AS, 2001), 31.

forholde seg til det trygge, som velger å ikke blande seg med etniske nordmenn fordi de føler seg fremmede i landet.⁷⁴ Al-Kubaisi gir derfor til uttrykk at segregerings problematikken er en utfordring både for vestlig og østlig kultur, når de blandes sammen og må leve side om side. Flyktninger som kommer til Norge, forholder seg til det de kjenner best, og velger gjerne å bo i forhold, med mennesker og gjerne i nærhet av butikker, som rommer ting de er vant med.⁷⁵ Mens det på sin side skjer for lite initiativ fra de etniske nordmennene, som opplever ubehag i form av endring. Det oppstår derfor isolasjon mellom innvandrere og nordmenn.⁷⁶

Diskusjonen om politikk i Norge tar fremmedfrykt til et nytt nivå, når al-Kubaisi diskuterer direkte og indirekte tvang. Det er her snakk om tvang, i form av hvor du kan bosette deg. Han beskriver at han selv måtte bo i Tøyen i Oslo, på grunn av at det var få mennesker som ville leie til ham, fordi han var utlending.⁷⁷ Han bruker begrepet direkte tvang til å forklare eksempelvis at innvandrere blir tvunget til å bosette seg et bestemt sted, ved at de f. eks ikke kan bo utenfor Tøyen området. Til indirekte tvang, bruker han et eksempel om en innvandrer som ikke får leie av en nordmann på grunn av at en er innvandrer, og må derfor bosette seg et annet sted.⁷⁸

Tilbake i boken ”Halvmånens hemmeligheter”, forklarer al-Kubaisi at fremmedfrykt og tvang i form av krav, fra Vesten til Østen. Dette ved at vestlige makter har tatt i bruk våpen og tunge midler for å stanse diktatorer som Saddam Hussein. Kravene kommer gjerne i form av demokrati og menneskerettigheter.⁷⁹ Disse kravene forklares som destruktive på flere måter.

Velvillige politiske krefter i Vesten bidrar til å hindre en positiv kulturell påvirkning på oss, muslimer. Fordi disse venstreorienterte krefter mener også at de ikke må være med på kulturimperialisme.⁸⁰

Men Vestens ideologi er kapitalisme, og dette er et politisk system som prøver å fattiggjøre muslimenes land og suge ut deres ressurser og økonomi.⁸¹

⁷⁴ Al-Kubaisi, *Rasisme forklart for barn*, 29.

⁷⁵ Al-Kubaisi, *Rasisme forklart for barn*, 29.

⁷⁶ Al-Kubaisi, *Rasisme forklart for barn*, 29.

⁷⁷ Al-Kubaisi, *Rasisme forklart for barn*, 29.

⁷⁸ Al-Kubaisi, *Rasisme forklart for barn*, 28.

⁷⁹ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 178.

⁸⁰ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 178.

⁸¹ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 178.

Al-Kubaisi forklarer selv at kulturimperialisme er et begrep som sier at muslimer motvillig ønsker nye synspunkter og impulser i sitt verdenssyn. Men han poengterer likevel at hovedproblemet ligger i politikken, og ikke kulturen.⁸² Fordi storpolitikken blir styrt av stormaktene, både på arabisk og vestlig side. Mangelen på forståelse mellom østlig og vestlig kultur uteblir, mens de politiske forskjellene vokser.⁸³

I al-Kubaisis bok ”Min tro, din myte” fra 1996, diskuterer han sine politiske synspunkter på et nasjonalt kultursenter i Norge med en av daglige lederne på senteret.⁸⁴ Diskusjonen bygger på en slags aktivitetsdag, hvor ulike nasjonaliteter skulle holde ulike aktiviteter, med opphav i sin kultur. Al-Kubaisi beskriver situasjonen som ”et ledd i selvvalgt apartheid-system”. Dette blir illustrert ved at hver nasjonalitet, inkludert norsk, var representert med eget opplegg og en egen matrett.⁸⁵ Han vinkler dette videre til sin uforståelse av hvorfor ikke denne aktivitetsdagen blir brukt til å lære bort norsk kultur og norske verdier. Han henviser til ”gettomentalitet”, fordi det heller burde vært en mulighet for videre formidling av norsk kultur og norske tradisjoner.⁸⁶

Diskusjonen utvikler seg videre til at en av de daglige lederne påpeker det viktige mangfoldet som mennesker med utenlandsk opprinnelse kan by Norge. Han fraskriver seg ansvaret ved å påpeke at ”Det er ikke vår oppgave å lære dem norsk kultur”. Al-Kubaisi viser derfor til religionsfrihet og ytringsfrihet som sine nøkkelpunkter. Altså at kultursentrene burde bygge på norsk verdiopplæring til de innvandrerne som stiller opp på disse samlingene, mens den daglige lederen fremdeles argumenterer om viktigheten av at alle skal kunne ha sin egen tro og livssyn.⁸⁷ Videre i diskusjonen kommer begrepet religionsfrihet opp. Al-Kubaisi viser her til skillet mellom frihet knyttet til å kunne holde fast på sin religion, og frihet til å velge sin egen religion. Han påpeker at argumentene til den daglige lederen er med å forhindre utviklingen til innvandrere, grunnet ved at de ikke får utviklet seg da de bare har fokus på sin egen kultur fra hjemlandet.⁸⁸ Al-Kubaisi kritiserer videre kultursenteret, ettersom han tolker gruppens meninger som at de ønsker å ”fryse fast forholdene i innvandringstiljøene”.⁸⁹ Han

⁸² Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 178.

⁸³ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 178.

⁸⁴ Walid al-Kubaisi, *Min tro, din myte: Islam møter norsk hverdag* (Oslo: Aventura Forlag, 1996), 52.

⁸⁵ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 53.

⁸⁶ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 53.

⁸⁷ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 53.

⁸⁸ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 54.

⁸⁹ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 54.

mener ytringsfriheten er viktig å lære bort, fordi det vil gi innvandrere muligheten til kritisk tenkning ovenfor religion, samtidig som de lærer seg å ha egne synspunkter og egne meninger. Samtidig som lærdom i at identitet og respekt også skal følge, om personer ønsker å konvertere til en annen religion og til et annet trossamfunn.⁹⁰

Hovedproblematikken for al-Kubaisi om de forskjellige samfunnsutfordringene, ligger derfor knyttet til at land som Norge, ikke ønsker endring i innvandrer miljøet, men organiserer etter forholdene som allerede er tilrettelagt. Dette skyldes, i følge al-Kubaisi, i større grad at ”muslimske innvandrere blir betraktet som en menighet”, heller enn at samfunnet klarer å se det muslimske mangfoldet i sin helhet.⁹¹

4.2 Om tro og kultur

Al-Kubaisi beskriver i boken ”Halvmånens hemmeligheter”, om hvordan han oppfatter det vestlige synet på muslimsk bønn. Dette bygger blant annet på det han mener er medieskapt fremmedfrykt, ved at muslimer, når de blir omtalt i mediene, ofte blir fremstilt når de ber.⁹²

De er interessert i våre romper når vi ber, ikke oss mennesker. Og bilder og illustrasjoner spiller en betydelig rolle i å skape meninger og forestillinger hos folk i Vesten.⁹³

Han illustrerer videre at på tross av at de sekulariserte muslimene utgjør majoriteten blant muslimene i Vesten, blir det likevel ikke formidlet noen tydelige forskjeller mellom dem i media. Al-Kubaisi forteller selv hvor mange ganger han har blitt ”betraktet som en religiøs muslim”, og viser til sin irritasjon over at Vesten ikke klarer å skille mellom sekulære og konservative muslimer i Vesten.⁹⁴

For selv om vestlig media tyder denne virkeligheten, så betyr ikke dette at disse tingene gjenspeiler en muslimsk innvandrers virkelighet. Videre diskuterer han om daglig bønn i Vesten, hvor han understreker at det bare er et fåtall av muslimene i Vesten som faktisk ber

⁹⁰ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 55.

⁹¹ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 56.

⁹² Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 212.

⁹³ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 212.

⁹⁴ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 212.

daglig. Al-Kubaisi påpeker at det kun er snakk om ca ti prosent av de muslimske menneskene i Vesten som til daglig ber, samtidig som disse i stor grad utgjør personer som har blitt ”omvendt” da de kom til Europa.⁹⁵

En stor prosent av disse religiøse muslimene ble ”omvendt” til islam i Europa, som en ren protest mot de fremmedhat og de rasistiske holdningene som muslimene stadig opplever i disse landene.⁹⁶

Al-Kubaisi tar opp i boken ” Min tro, din myte” hvordan disse feilaktige bildene av hverandres kultur, kan virke negativt inn i måten man ser hverandre på. Spesielt kommer dette frem i det han presenterer som myter, ved at det man ikke forstår som sannhet i en annen religion, plasserer man som myter.⁹⁷ Men dette er også en gjensidig prosess, ettersom noen nordmenn ikke kan forstå hvordan muslimer tror på ”al-Mahdi-myten”. Samtidig som muslimer kan stille spørsmål til hvordan et sekulært samfunn som Norge, kan bære preg av et kristent livssyn og kristen tro.⁹⁸

Fra sitt eget liv henviser han også til hvordan han selv stilte spørsmål til egen tro da han var yngre. Her viser han til hvordan han selv ikke kunne forstå religionen sin.⁹⁹

Men jeg ønsket at min forstand kunne tro på Koranen. Jeg trengte troen, men kunne ikke oppfatte den.¹⁰⁰

Noen av disse spørsmålene gikk på den frie tanken, som han anså som blokkert og uforandret, ettersom argumentasjon knyttet til religionsspørsmål var blitt hemmet, siden religionens opprinnelse i middelalderen. Han forklarer hvordan han stilte spørsmål til familie og venner, i tillegg til en imam i moskeen han hørte til.¹⁰¹ Her fikk han positiv respons fra imamen ved å stille spørsmål og tvile, samtidig som imamen trakk inn Moses som et eksempel på tvil. Moses hadde vært i tvil og stilt spørsmål, på tross av at ”han var profet, fikk åpenbaringer og snakket med Gud selv.” Samtidig som han fikk understreket at Guds visdom var større enn hans egen, og derfor skulle man ikke stille spørsmål.¹⁰² Al-Kubaisi påpeker dette som et tegn på at imamens synspunkt omhandlet Moses trang til tvil og spørsmål. Dette var fra imamens

⁹⁵ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 214.

⁹⁶ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 214.

⁹⁷ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 123.

⁹⁸ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 123.

⁹⁹ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 124.

¹⁰⁰ Al-Kubaisi, *Min tro, din myt*, 124.

¹⁰¹ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 126.

¹⁰² Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 126.

side et tegn på utålmodighet, siden Moses ikke kunne vente og siden han hadde Guds visdom. Da al-Kubaisi igjen stilte tvil til dette, og gav til uttrykk for at det er naturlig å lure på gjerninger som blir gitt fra Gud, ble imamen irritert og viste tegn til stor skuffelse.¹⁰³

Al-Kubaisi påpeker her at problemet med religion i seg selv kommer til synet, ved at religion ofte forholder seg til kun den ene siden av saken, den ene sannheten. Denne sannheten blir da forsterket med at den er gitt fra Gud, og Gud begår ikke feil. Dette blir illustrert med at han forteller om Galileo Galilei, som i 1663 ble angrepet av paven og bannlyst. Dette fordi Galilei mente at jorden kretset rundt solen, noe paven fant blasfemisk og var i strid med Bibelen. Når paven gjorde dette, så var det via Guds ord, som at Gud snakket via paven. Dette kalles ”ex cathedra”. Selv om datidens Europa så dette som sannheten, så er det altså bevist i dag at Gud talte galt, fordi man i dag vet at Galilei talte riktig.¹⁰⁴

Likevel sier al-Kubaisi at det ikke er hans hensikt å kritisere religion som tro, men at hans mål er forståelse. Forståelse i den forstand at man aksepterer ting vi ikke er vant med.¹⁰⁵ Videre forteller han om likhetene mellom islam og kristendommen. Kristendommen og islam stammer fra den samme folkegruppen i Midtøsten. Likevel har de begge hver sine sannheter, som i følge al-Kubaisi blokkerer, eller hindrer forstanden. Dette er fordi de enkelte sannhetene danner en mur rundt sin egen mentalitet. Selv når samme myte oppstår i sammenhengen til en annen religion, vil man derfor stille spørsmål til denne myten.¹⁰⁶

Likevel tar al-Kubaisi også opp løsninger til denne tankegangen. Han forteller om at det i Norge de seneste årene, har kommet frem en ”kulturutjevnings-mentalitet” på arenaen som omhandler innvandring i Norge. Dette bygger på at kulturene i landet er likeverdige og at man må kunne vise aksept for hverandre, på tross av forskjeller. Han viser også til at dette var viktige tankeganger for folk i Norge som viste motstand mot fremmedmotstandere.¹⁰⁷ Den som viste seg uenig til denne tankegangen ble gjerne stemplet som rasister. Likevel påpeker han problematikken når såkalte ”antirasister”, mennesker som absolutt er for innvandring,

¹⁰³ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 131.

¹⁰⁴ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 133.

¹⁰⁵ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 133.

¹⁰⁶ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 134.

¹⁰⁷ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 146.

ikke tenker nøye nok gjennom egne saker. Et av disse spørsmålene ham stiller dem er konsekvensene av innvandring på lang sikt? Et annet går på om kulturene kan forenes?¹⁰⁸

Al-Kubaisi på sin side er ikke i tvil om at to kulturer som møter hverandre, kan påvirke hverandre over tid. Han viser her til, blant annet, hvordan den muslimske og den kristne kulturen har basert seg på ettermålet av den hellenistiske kulturarven.¹⁰⁹ Altså arven etter Alexander den store, som igjen ble inspirert av sivilisasjoner i Østen, da han erobret perserne rundt 300 F.Kr.¹¹⁰

Likevel påpeker han at en ”forening” mellom Østen og Vesten aldri har funnet sted.¹¹¹ Dette på tross av at muslimsk og kristen sivilisasjon har utvekslet kunnskaper og tanker med hverandre. Hans eksempler omhandler spesielt politiske ideer som islam har fått fra Europa, tanker som sosialisme og liberaliseringsprosesser. Mange av disse kom allerede tidlig i det 1700-tallet. Også i kulturdebatten, som nå også begynner å slå rot i muslimske land, finner vi flere Europeisk-inspirerte innslag som ytringsfrihet og demokrati.¹¹²

4.3 Forholdet mellom mannen og kvinnen

I boken ”Halvmånens hemmeligheter”, forteller al-Kubaisi om en gang han ble forelsket.

JA, KJÆRE FAR, DET VAR I DE FØRSTE ÅRENE I MITT EUROPEISKE eksil at jeg så en norsk, vakker jente som rystet mine følelser, mine tanker og alle mine kroppsceller. Hun hørte til en annen kultur, annen religion og annen tradisjon. Men det forhindret meg ikke i å eksplodere i et vell av følelser. Jeg gråt sågar av glede og lykke. Det var ikke første gang jeg hadde slike følelser.¹¹³

Han tar så opp forholdet mellom kjærlighet og islam, hvor han stiller spørsmål til hva kjærlighet faktisk er i hans trosbilde som ung. Blant annet kom hans fars syn frem, som en autoritær stemme, hvor al-Kubaisi forklarer at han hadde et annerledes syn på kjærligheten enn sin far. Som ung var han redd for å fortelle å spørre sin far om ting som omhandlet

¹⁰⁸ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 147.

¹⁰⁹ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 145.

¹¹⁰ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 144.

¹¹¹ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 146.

¹¹² Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 146.

¹¹³ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 23.

kjærlighet, fordi han var redd han ville ”høre noe annet enn det jeg trengte”¹¹⁴ Han gir uttrykk for sin frykt for faren, samtidig som han også kjenner en frykt for samfunnet, når han kjenner på følelsen av kjærlighet. Spørsmålene han stiller seg omhandler hvor vidt islam faktisk tillater kjærlighet. Mens kjærlighet i islam, slik han forklarer det, bygger på kjærlighet til kone og barn, ønsket han selv kompromissløs kjærlighet. Han gir også til uttrykk at han selv ikke tror at han vil bli straffet av Gud for denne kjærligheten, som for ham blant annet innebærer sex før han gifter seg.¹¹⁵

Likevel kommer dette i kontrast med hans fars syn, som påpeker at det er djevelen som farer med forelskelser, og skaper kjærlighet mellom mennesker. Han får også frem at dette er holdninger som også sitter blant andre muslimer, og at dette er oppfatninger som er en del av oppveksten.¹¹⁶

Kjærlighet blir hos al-Kubaisi forklart som en fraværende faktor under islam, samtidig som han ikke kan forstå grunnen til at dette faktisk er reelt. Han påpeker at kjærligheten er både et samtaleemne og et emne i litteraturen. Likevel frafaller kjærligheten når ekteskapets rammer skal stiftes, fordi ”æren” kommer i første rekke. Æren som blir omtalt, gjelder æren til kvinnen og hennes familie, som veier tyngre enn de følelsene som måtte være involvert.¹¹⁷ Æren til kvinnen, betyr i følge al-Kubaisi, blant annet at kvinnen ikke har hatt noe med en annen mann å gjøre. Altså at hun ikke har delt noen form for intim, seksuell eller noen form for fysisk kontakt med en annen mann før. Mye av ekteskapets rammer hviler derfor på kvinnen, noe som bekreftes av hans fars mening:¹¹⁸

Jeg er en mann. Jeg kan gjøre det jeg vil. Det er kvinnen som bærer familiens ære.¹¹⁹

Al-Kubaisi påpeker at mye av kvinnesynet i islam, ligger i hvordan profeten så på kvinnen. Fordi profeten anses som et forbilde, har derfor hans syn forblitt en mal på hvordan kvinner måles opp, selv den dag i dag.¹²⁰ Disse målene omhandlet blant annet at kvinnen måtte være fruktbar, i tillegg til at det ble satt krav til hennes fornuft, som måtte være som fornuften til en

¹¹⁴ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 23.

¹¹⁵ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 23.

¹¹⁶ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 23.

¹¹⁷ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 24.

¹¹⁸ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 24.

¹¹⁹ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 24.

¹²⁰ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 24.

mer erfaren kvinne. Samtidig måtte hun ikke beherske evnen til å lese, ettersom det kunne føre til at hun ble hovmodig ovenfor sin mann. Alderen blir forklart som viktig, ettersom hun måtte være av en viss størrelse og ikke for tynn. Hun kunne heller ikke være mange år eldre enn sin mann, fordi hun skulle kunne ha lyster på sin ektemann.¹²¹

Likevel påpeker al-Kubaisi kontraster mellom det som regnes som kvinnemalen til profeten, og profetens egne ekteskap. Dette fordi profeten selv giftet seg første gang da han var 23, med en kone som selv var i 40årene. Han distanserer seg også fra profeten, ved å stille spørsmål til hvorvidt profeten regnet kjærligheten som en faktor i det hele tatt. Profetens første kone het ”Kahadija”, en kvinne som al-Kubaisi regner som en viktig person i islam.¹²² Grunnen til dette, ligger blant annet i at profeten Muhammed ikke giftet seg med andre kvinner, mens hans første kone enda var i live. Dette tolker al-Kubaisi som en sterk respekt for henne.¹²³ Han påpeker også at hun må ha vært spesiell for profeten, grunnet sorgen profeten følte for henne, da hun gikk bort. Det viktigste spørsmålet er likevel hva slags kvinnesyn islam hadde hatt, dersom hun hadde levd lenger med profeten. Ettersom det er sannsynlig hun gikk bort før ham, siden hun var mange år eldre enn ham. I stede har fokuset falt på de mange andre konene Muhammed hadde, noe som har preget islams kvinnesyn i ettertiden, mener al-Kubaisi.¹²⁴ Han spekulerer derfor i om islams kvinnesyn hadde vært annerledes, dersom ”Kahadija” hadde levd lenger.¹²⁵

På tross av at profeten tydeligvis hadde høye tanker om sin første kone, inneholder Koranen en rekke regler og fakta, knyttet til kvinnens eksistens og plass i samfunnet. Al-Kubaisi tydeliggjør dette, ved og blant annet nevne reglene om at kvinnene ikke skal snakke i offentlige forsamlinger og at forføring er noe kvinner gjør mot menn, og ikke motsatt. I tillegg nevner al-Kubaisi at det er kvinnen som er ansvarlig for de synder som er i samfunnet.¹²⁶ Og fordi kvinnene er de forførrerske, innførte profeten forbudet om øyenkontakt mellom kjønnene. Al-Kubaisi viser til dette som profetens forbud mot kjærlighet.¹²⁷

¹²¹ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 24.

¹²² Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 24.

¹²³ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 42.

¹²⁴ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 45.

¹²⁵ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 45.

¹²⁶ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 186.

¹²⁷ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 186.

Når det gjelder kvinner og rettigheter, påpeker han at profeten likevel ikke helt undergraver kvinnen, ettersom kvinner på profetens tid fikk halvparten av sin manns rettigheter. Dette blir likevel utlignet med at en kvinne kun er verdt halvparten av hva en mann er, samtidig som en kvinne kun har halv arverett. I tillegg er boten for drapet på en kvinne bare halvparten av boten for drapet av en mann.¹²⁸ Flerkoneri er også et punkt al-Kubaisi tar opp, ettersom det er en ting som er stikk i strid med de kristne verdiene man finner i Vesten. Han påpeker enkoneriet i kristendommen som en seier for kvinnen, men drar likevel frem dette at enkoneriet i bunn og grunn var basert på tanken om hemming av seksuelle drifter, kontra et tegn på likestilling mellom kjønnene.¹²⁹

I tillegg til dette, henviser han også til likheter mellom østlig og vestlig tankegang på kvinnens rolle i samfunnet. Han forteller om den egyptiske forfatteren Salame Mosa sitt skriv fra Henrik Ibsens ”Et dukkehjem”¹³⁰, et stykke han fikk med seg i 1910.¹³¹

På den tiden reiste jeg til Europa, for å oppleve den europeiske kvinnen som kastet sitt slør, pyntet seg på gata, og var med sin mann til selskap. Jeg ble imponert, og trodde at den europeiske kvinnen hadde oppnådd maksimal frigjøring. Men da jeg så *et dukkehjem*, oppdaget jeg en annen virkelighet, nemlig at den europeiske kvinnen ikke var fri. Hun var ikke mer enn en lerkefugl for mannen sin. At hun hadde kastet sløret, hadde ikke stor betydning. Hun var fremdeles under mannens beskyttelse uten rettigheter og alt foregikk på mannens premisser. Forskjellen på den europeiske og den muslimske kvinnen var i grader, og ikke i innhold.¹³²

Al-Kubaisi diskuterer likevel forskjeller mellom Vest og Øst sitt kvinnesyn, ved å vise til ulike rettigheter som en muslimsk mann har ovenfor sin kvinne. Det er blant annet kulturelt og religiøst begrunnet at en muslimsk mann har tillatelse til å slå sin kvinne, dersom det forekommer at hun er ulydig eller frekk. Han har også lov til å slå henne, dersom hun ytrer andre synspunkter enn ham selv.¹³³ Al-Kubaisi påpeker at denne retten er såpass ”programmert” inn i muslimske menn og kvinner, at det i mange miljøer regnes som helt akseptert. Dette gjelder også i forhold til land som Nord-Afrika eller Norge, som ikke tillater slike handlinger.¹³⁴ Derfor vil det i et muslimsk miljø være uaktuelt å tilkalle eksempelvis

¹²⁸ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 182.

¹²⁹ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 183.

¹³⁰ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 169.

¹³¹ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 170.

¹³² Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 170.

¹³³ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 154.

¹³⁴ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 154.

politiet, skulle de få kunnskaper om at en kvinne blir slått av sin mann, ettersom islam allerede har anerkjent denne handlingen. Kulturen er derfor drivkraften til å holde kvinnene under mannen.

Al-Kubaisi forklarer at en av de mest fundamentale kulturforskjellene mellom islam og kristendom, skyldes at kristendommen ikke er en ”politisk religion”. Dette forklarer han med at kristne verdier, i forhold til myndighetene i et land, er den samme, uansett hva slags trosretning myndighetene har. Dette er fordi den kristne himmelen, ikke er av denne verden og religionen omhandler forholdet mellom Jesus og mennesket.¹³⁵ Muslimene på sin side tenker annerledes.

Islam skiller i sin holdning mellom en islamsk stat, og en ikke-islamsk stat. Muslimene forplikter seg til å være gode borgere i en islamsk stat. Men i en ikke-muslimsk stat må muslimene bekjempe staten¹³⁶

Det finnes store forskjeller mellom vestlig og islamsk tenkesett, mentalitet og verdier.¹³⁷ Fordi muslimer i Vesten har en kultur som henvender seg annerledes til ikke-muslimsk kultur som i Norge. Ved dette påpeker derfor al-Kubaisi at dette er avgjørende for at muslimer i f. eks Norge, gjerne holder sterkere på sin kultur med å slå sine koner, selv om den norske kulturen taler dem i mot.¹³⁸

¹³⁵ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 155.

¹³⁶ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 156.

¹³⁷ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 157.

¹³⁸ Al-Kubaisi, *Min tro, din myte*, 155.

KAPITTEL 5 AMAL ADEN

5.1 Om samfunnet

Amal Aden skriver i sin bok "ABC i integrering" fra 2009, at hun føler Norge er "smittet" av en sykdom, som hun mener i all hovedsak, kommer av mangelfull integrering. Denne smitten har rot i fordommer. Hun henviser blant annet til seg selv, ved at hun og hennes arbeid er kjent, fordi hun selv er av et annet opphav og en annen religion enn de som gjenkjenner henne.¹³⁹

Disse fordommene blir blant annet tydeliggjort gjennom fortellinger fra hennes eget liv, hvor hun en gang ble oppringt på sin hemmelige adresse av en helsesøster i kommunen der hun bodde.¹⁴⁰ Hun beskriver en tydelig frustrasjon, ettersom helsesøster antar umiddelbart at hun er sosialklient, på tross av at hun var i arbeid, og heller ikke hadde hatt noe kontakt med sosialkontoret.¹⁴¹ Aden gir videre uttrykk for at dette ikke er noe nytt fenomen, ettersom hun mener å ha flere eksempler på at folk med innvandrerbakgrunn blir trakassert, og at dette har mye grunn i at de tilhører en minoritet.¹⁴²

Integrering handler også om at majoriteten oppfører seg anstendig¹⁴³

Aden forklarer blant annet det hun mener er majoritetens uanstendighet, med eksempelvis telefonselgere, som hun mener i visse situasjoner kan utnytte folk med innvandrerbakgrunn som behersker dårlig norsk.¹⁴⁴ Samtidig understreker Aden at samfunnet har en oppgave å gjøre når det kommer til innvandrersorganisasjoner. Hun påpeker faren for uoversiktlig arbeid, samtidig som at juks og dokumentforfalskning også er en faktor som er utbredende.¹⁴⁵ Et tiltak hun foreslår, er blant annet å fjerne disse gruppene helt.

¹³⁹ Amal Aden, *ABC i integrering: 111 gode råd om hvordan alle kan bli fullverdige borgere i det norske samfunnet*, (Oslo: Aschehoug & Co, 2009), 68.

¹⁴⁰ Aden, *ABC i integrering*, 68.

¹⁴¹ Aden, *ABC i integrering*, 69.

¹⁴² Aden, *ABC i integrering*, 70.

¹⁴³ Aden, *ABC i integrering*, 70.

¹⁴⁴ Aden, *ABC i integrering*, 71.

¹⁴⁵ Aden, *ABC i integrering*, 75.

En god begynnelse vil være å fjerne all offentlig støtte til alle innvandringsorganisasjonene. De forsinker integreringen. Deres tid er over. De har hatt sin sjanse.¹⁴⁶

Dette argumenterer hun med at noe av problemet ligger i ”stakkarsliggjøring”. Dette skjer fordi organisasjoner ofte tar innvandrere i forsvar, uten å kontrollere hva saker som omhandler innvandring i sin helhet dreier seg om, og trekker inn SOS Rasisme som et eksempel. I stede for bagatellisering og undervurdering, gir Aden derfor uttrykk for at viktigheten med slikt arbeid ligger i dialog og brobygging, mellom innvandrerorganisasjonene og innvandrerne selv. Spesielt er det viktig at integreringspolitikken er noe alle må samarbeide på.¹⁴⁷

I Amal Adens bok ”Se oss” fra 2008, tar Aden opp ”stakkarsliggjøringen” som en form for diskriminering i seg selv. Dette fordi arbeidet som skal iverksettes for at en innvandrer skal bli integrert, går veldig sakte, mener hun. Argumentet hennes går på at det er naivt fra politikerne i landet, å anta at integreringsprosessen starter på asylmottaket, der mange innvandrere tilbringer mange år, før de kommer seg videre.¹⁴⁸ Problemet, mener Aden i hennes bok ”Se oss”, ligger i at informasjonen som blir formidlet her ikke er tilstrekkelig. Mens UDI blant annet lover informasjon knyttet til jobb og utdanning, lover og regler, mener Aden at det i tillegg burde drives aktiv informasjon knyttet til integrering, kommunebosetning, men også spesielt hva slags plikter og rettigheter som er gjeldene i Norge.¹⁴⁹

Samtidig får Aden frem viktigheten av involvere beboerne på mottakene. Ikke bare engasjement i hobbyaktivitetene, som internett eller ballsport, som mange av mottakene har tilbud om. Men også rutinebaserte ting knyttet til mottakets faste gjøremål, som eksempelvis rydding, gressklipping og måking av snø.¹⁵⁰

Aden understreker også at mye problematikken knyttet til integreringsprosessen også ligger i gettoene. Mange innvandrere forblir i gettoene, der det er trygt. Dette forhindrer en videre

¹⁴⁶ Aden, *ABC i integrering*, 76.

¹⁴⁷ Aden, *ABC i integrering*, 79.

¹⁴⁸ Amal Aden, *Se oss: Bekymringsmelding fra en ung norsksomalisk kvinne*, (Oslo: Aschehoug & Co, 2008), 155.

¹⁴⁹ Aden, *Se oss*, 155.

¹⁵⁰ Aden, *Se oss*, 156.

kommunikasjon med resten av landet, og Aden viser her til at integreringsprosessen vil bli lettere, dersom innvandrerne blir spredd rundt om i Norge.¹⁵¹

Det er ingen menneskerett å bo i landets dyreste strøk på det offentliges bekostning, særlig når det i tillegg vanskeliggjør integreringen.¹⁵²

I tillegg går også Aden til angrep mot de norske politiske partiene, som hun mener ikke står frem med hva de mener om saker knyttet til innvandring. Og når noen først ytrer seg, gir hun antydninger til at dette er noe hun ser på som et ”politisk spill”, heller enn en mening som skal være til det beste for alle. Hun trekker blant annet frem Frp som et eksempel, rundt valget i 2009, hvor partiet tok i bruk saker knyttet til innvandringskvinner og likestilling.¹⁵³

Når Frp taler kvinnesaker, er jeg usikker på om det virkelig er noe partiet brenner for eller om det er et politisk spill. Frp sier de skal kjempe for kvinnesaker og frihetskjemper, men mitt spørsmål er: Hva vet Frp om frihetskjemper?¹⁵⁴

Dette spørsmålet om kunnskap dras videre i Adens mening om hvor vidt politikerne i Norge vet hva innvandrerne trenger. Hun skiller mellom ”starthjelp” og det å fotfølge en person, ved at ikke alle mennesker som kommer til Norge som flyktninger må dras under samme kammen. For noen av dem er allerede ganske ”ressurssterke” fra før, og alle trenger ikke nødvendigvis den samme stramme oppfølgingen.¹⁵⁵

Samtidig påpeker hun viktigheten av å se dem som virkelig trenger det, i sin bok ”Min drøm om frihet” fra 2011. Her forklarer hun selv frustrasjonen av at hun som innvandrer barn havnet under barnevernstjenesten, uten å bli møtt på de behovene hun hadde. For det første forklarer hun ensomhet, i form av at hun ikke hadde noen andre somaliske unge mennesker rundt seg. I tillegg kom problemet med ensomheten ved at ingen forstår hva hun har opplevd.¹⁵⁶

¹⁵¹ Aden, *ABC i integrering*, 76.

¹⁵² Aden, *ABC i integrering*, 76.

¹⁵³ Aden, *ABC i integrering*, 81.

¹⁵⁴ Aden, *ABC i integrering*, 81.

¹⁵⁵ Aden, *ABC i integrering*, 80.

¹⁵⁶ Amal Aden. *Min drøm om frihet: En selvbiografisk fortelling*. (Oslo: Aschehoug & Co, 2011), 39.

Denne følelsen sprer seg også videre når Aden flyttet for seg selv for første gang som 15åring. Hun opplever igjen følelsen av ensomhet og uvitenhet, fordi hun ikke vet hvordan hun skal holde orden på tingene i hybelen.¹⁵⁷

Når jeg våkner, prøver jeg å finne ut hvordan støvsugeren virker. Hos tante og onkel var det bestandig tante som støvsuget, jeg ryddet og vasket, men fikk aldri lov til å røre støvsugeren. Det tar lang tid før jeg forstår at jeg må sette i kontakten for at noe skal skje, og jeg skvetter til når den plutselig begynner å bråke. Jeg gjør som jeg har sett tante gjøre og drar støvsugeren med meg rundt i hybelen.¹⁵⁸

Igen oppstår det frustrasjon hos Aden, ved at kommunikasjonen til barnevernstjenesten ikke er tilstrekkelig. Dette bygger på at hun og de som har ansvaret ovenfor henne ikke forstår, og ikke klarer å kommunisere hva den andre mener.¹⁵⁹

De smiler fra øre til øre, hva er det som er så morsomt? Hvorfor smiler de så mye? Jeg forstår ikke hva de sier, de prøver tydeligvis å forklare meg noe. De prater norsk og vifter med armer og ben. Jeg synes de er dumme og forstår ikke hva de holder på med.¹⁶⁰

Aden diskuterer også hvor viktig oppfølgingen av innvandrerfamilier er, spesielt i situasjoner der barna gjerne har lært seg norsk, mens foreldrene henger etter. Det er f. eks. tilfelle ved innvandrerbarn som har vokst opp i Norge, med foreldre som er født i et annet land.¹⁶¹ Problemene i disse situasjonene omhandler i noen tilfeller at foreldrene ikke forstår ting som omhandler skole og barnas fritidsinteresser. Og fordi foreldrene ikke greier å følge med, kan derfor barna lyve seg bort fra ting fra skolen, grunnet foreldrene ikke har muligheten til å tre inn.¹⁶²

5.2 Om tro og kultur

Jeg foreslår 30års aldersgrense for å hente ektefelle utenfor EØS-Området.¹⁶³

¹⁵⁷ Aden. *Min drøm om frihet*, 41.

¹⁵⁸ Aden. *Min drøm om frihet*, 41.

¹⁵⁹ Aden. *Min drøm om frihet*, 41.

¹⁶⁰ Aden. *Min drøm om frihet*, 41.

¹⁶¹ Aden. *Se oss*, 151.

¹⁶² Aden. *Se oss*, 152.

¹⁶³ Aden, *ABC i integrering*, 78.

Aden sikter her til familiegjennforening, som hun beskriver som ”et annet ord for henteekteskap.”¹⁶⁴ Hun viser her til ekteskap som arrangeres ved at en partner blir hentet til Norge for å gifte seg her. Det blir gjort til rede for at det er mange problemer som oppstår rundt dette. På den ene siden faren for tvangsekteskap, kjærlighetsløse liv og vold. I tillegg kommer problematikken om at partnerne som kommer til Norge, ikke blir fullverdige borgere.¹⁶⁵ Aden får frem at ektefellens rett til å bosette seg i Norge, bør reguleres av den samlede tilknytningen personen har til sitt hjemland. Dette er en måte å regulere innvandringen på mener hun.¹⁶⁶ Samtidig som hun påpeker viktigheten av å skille mellom henteekteskap og ekteskap. Der ekteskap går ut på at de allerede er gift, for så at den ene parten kommer til Norge ved senere anledning. Sistnevnte mener hun skal være lov.¹⁶⁷

Aden tar også for seg familieproblematikken i forhold til barna, som gjerne er født i Norge, men som har foreldre fra andre land. Kulturforskjeller kommer gjerne til syne i skolealderen, hvor forskjell i kultur og oppvekst kan gi utslag. Fordi integrering kan forekomme på begge sider, kan derfor noen skolebarn føle seg ensomme og glemt av samfunnet, da foreldrene ønsker barnas oppdragelse ut i fra sin hjemkultur, mens skolekamerater og norske venner har helt andre interesser.¹⁶⁸ Selv om barna ønsker å ta del i den norske kulturen, drive med sosiale aktiviteter og lære seg nye ting, møter de gjerne motstand fra foreldre som ikke ønsker at barna skal få norsk kulturutveksling i det hele tatt. Aden bruker blant annet kultur og religion som en av grunnene til at gjerne innvandrere jenter får det ekstra vanskelig å integrere seg blant norske.¹⁶⁹ Noen eksempler er tildekking og klesdrakt, i tillegg til beskjed hjemmefra om å holde seg unna gutter som er på hennes egen alder. Jentene skal ”beskyttes mot kontakt”, til kontrast fra gutter, som gjerne får lov til å leke ute i friminutter så lenge de vil. Spesielt, påpeker Aden, er det vanskelig for lærere og skolen å involvere seg i slike saker, ettersom foreldrene til disse barna ofte kan reagere særdeles negativt, til skolens innblanding til innvandrerbarnas oppvekst. Anklager om rasisme blir gjerne brukt mot de som bryr seg, i tillegg til ignoranse for den vedkommende familie sin ære, kultur og religion.¹⁷⁰

¹⁶⁴ Aden, *ABC i integrering*, 78.

¹⁶⁵ Aden, *ABC i integrering*, 78.

¹⁶⁶ Aden, *ABC i integrering*, 78.

¹⁶⁷ Aden, *ABC i integrering*, 79.

¹⁶⁸ Aden. *Se oss*, 153.

¹⁶⁹ Aden. *Se oss*, 153.

¹⁷⁰ Aden. *Se oss*, 153.

Spesielt er denne situasjonen vanskelig ovenfor somaliske barn, får Aden frem, på grunn av somalisk kultur og oppfattelse av seg selv. Aden forteller at det i somalisk kultur blir satt klare skiller mellom somaliere og alle andre, som ikke er like god som sin egen.¹⁷¹

Vi er oppvokst med at vår kultur er den riktige og den beste; fra vi er små blir vi fortalt at somalisk kultur er god som gull.¹⁷²

Dette gir utsalg på mange måter mener hun, ettersom mange somaliske foreldre blant annet ikke ønsker sine barn i offentlige barnehager. Dette er fordi "de vantro" som er i barnehagen vil gi deres egne barn feil ordninger og ødelegge de rette verdiene. Disse tankene er også synlige i somaliske organisasjoner som arbeider for somaliernes beste. Disse gruppene gjør ofte mer skade enn nytte, påpeker Aden. Dette er fordi de i motsetning til norske offentlige kontorer, der folk kan søke hjelp, vil somaliske organisasjoner "feilinformere" somaliske familier som ønsker hjelp.¹⁷³

Denne feilinformasjonen mener Aden er at rådene som blir gitt, omhandler alt fra å holde barna borte fra skolen, i tillegg til blant annet støtte av omskjæring. Man finner også stor motstand mot generell integrering i disse organisasjonene. Dette står ofte i kontrast til det bildet organisasjonene selv har for offentligheten, ved at de støtter integrering og hjelp til unge somaliere.¹⁷⁴ Aden forklarer også problemet i de forskjellige somaliske miljøene. Fordi "alle somaliere kjenner hverandre", blir det derfor vanskelig for unge somaliere som søker hjelp. Dette fordi disse organisasjonene ofte vil kunne ta kontakt med den unges foreldre, dersom personen skulle snakke om problemrelaterte ting om seg selv.¹⁷⁵

Aden snakker her om at de somaliske organisasjonene bevist forsøker å luke ut vestlig kultur, eller "smitte", som unge somaliere bør vendes av. Hun forklarer hvordan dette er et hinder for at unge som gamle somaliere klarer å integrere seg i Norge. Samtidig som det er norske bidrag som holder disse organisasjonene ved like. Likevel er det lite kontroll på hva disse pengene egentlig går til.¹⁷⁶ Aden påpeker paradokset, med at disse somaliske organisasjonene,

¹⁷¹ Aden. *Se oss*, 150.

¹⁷² Aden. *Se oss*, 150.

¹⁷³ Aden. *Se oss*, 150.

¹⁷⁴ Aden. *Se oss*, 151.

¹⁷⁵ Aden. *Se oss*, 151.

¹⁷⁶ Aden. *Se oss*, 163.

som har som oppgave å være en del av integreringsprosessen, selv ikke bærer noen form av selv å være integrert.¹⁷⁷

Mange innvandrersorganisasjoner taler med to tunger; de sier en ting offentlig og en annen ting til miljøet.¹⁷⁸

Gjennom miljøet og kulturen veksles det gjerne sterk mistro til Norge og det som regnes som vestlig. Fordi deres egen kultur blir opphøyd, tar derfor somaliere avstand fra norske lover og regler, også når det gjelder forholdet til politiet.¹⁷⁹ Dette forklarer Aden blant annet ligger i klankultur, som man blant annet finner blant somaliere. Hvor klanenes tankegang avgjør hvordan man skal handle.¹⁸⁰ Aden forklarer også hvordan denne kulturen kan bygge på strekt hat mot Vesten og dens kultur, blant annet ved å vise fiendtlighet til vestlig tankegang, som eksempelvis går på å hjelpe andre som trenger det.¹⁸¹

Hatet til Vesten står sterkt i oss. Hatet er så sterkt at det også kan føre til terror¹⁸²

En annen kulturell utfordring Amal påpeker blant somaliere i Norge, er bruken av ”khat”. Khat kan regnes som en type rusmiddel, siden den byr på en salgs virkelighetsflukt.¹⁸³

Her tar Aden opp to problemer som dukker opp. På den ene siden ham man problemet med at khat er et rusmiddel som man i somalisk kultur regner som helt normalt.¹⁸⁴ På den andre siden finner man en khatkultur i Norge, hvor brukerne ikke benytter dagene til annet enn dette.

Denne kulturen forteller Aden om fra sin egen livshistorie da hun var ung, hvor hun brukte rus ”om nettene og sov om dagen”.¹⁸⁵

Det er deilig å ruse seg. Endelig glemme fortiden min og alt som har skjedd. Mine nye venner forteller at nå har jeg kommet til et sted hvor jeg kan leve et helt nytt liv. Her trenger jeg ikke å tenke på verken mat eller vann, her er det bare å kose seg, får jeg

¹⁷⁷ Aden. *Se oss*, 164.

¹⁷⁸ Aden. *Se oss*, 164.

¹⁷⁹ Aden. *Se oss*, 164.

¹⁸⁰ Aden. *Se oss*, 165.

¹⁸¹ Aden. *Se oss*, 164.

¹⁸² Aden. *Se oss*, 164.

¹⁸³ Aden. *Se oss*, 161.

¹⁸⁴ Aden. *Se oss*, 161.

¹⁸⁵ Aden. *Min drøm om frihet*, 46.

høre. Mine nye venner vet at det ikke er lett å kose seg så lenge jeg husker hva som har skjedd i Somalia, de forteller meg at rus er den beste medisinen for å klare å glemme fortiden. De forteller at her i dette nye landet er det ingen som forstår hvordan det er å vokse opp med krig rundt seg.¹⁸⁶

Hun forteller at hun kommer til et stadium, hvor hun ikke lenger klarer en hverdag uten khat, og at det til slutt koster henne masse penger å få tak i stoffet. Når hun så er i perioder uten, kommer redslene og frykten for ting rundt seg. Noen av disse symptomene er redsel for mørket, i tillegg til at hun hører stemmer i hodet sitt.¹⁸⁷

Dette bildet av khat misbrukere, påpeker Aden er et stort problem, ikke bare blant unge, men også blant voksne familiemenn. Disse følger det samme mønsteret Aden gjorde, ved å sove om dagen og tygge khat om natten. Khatkulturen blant disse mennene er alvorlig på grunn av mange årsaker.¹⁸⁸ En av grunnene er grupperpresset som et slikt miljø skaper, ved at de somaliske mennene som ikke tygger khat, blir sett ned på av de andre. En mann som ikke tygger khat kan blant annet bli anklaget for å ikke være familiens overhode. Eller han kan risikere å bli anklaget for å ha blitt for norsk, og her har vi en annen grunn til at denne kulturen er farlig, fordi å bli assosiert med en nordmann regnes som svært negativt.¹⁸⁹

Å høre at man har blitt for norsk, er det verste mange somaliere kan bli utsatt for. Å være norsk er et skjellsord.¹⁹⁰

Aden peker videre til det hun kaller en ”sort-hvitt”-tenkning som mange somaliere har. Dette går blant annet på at å integrere seg i et land, vil også si at du tar deres religion, eksempelvis at du blir sett på som kristen i Norge. Det somaliske miljøet blir derfor svært lukket. Man distanserer seg ved å skille ”oss mot dem”. Derfor påpeker Aden at det finnes mange somaliere som oppfatter nordmenn som dumme, og ser ned på det norske.¹⁹¹

¹⁸⁶ Aden. *Min drøm om frihet*, 46.

¹⁸⁷ Aden. *Min drøm om frihet*, 46.

¹⁸⁸ Aden. *Se oss*, 150.

¹⁸⁹ Aden. *Se oss*, 150.

¹⁹⁰ Aden. *Se oss*, 150.

¹⁹¹ Aden. *Se oss*, 150.

5.3 Forholdet mellom mannen og kvinnen

Amal Aden gir i sin bok ”Det skal merkes at de gråter” fra 2011, innsikt i hvordan hun oppfatter kjønnsidealene i muslimsk og somalisk kultur. Disse kommer til uttrykk gjennom andre muslimske kvinner hun har møtt, og som forteller sine historier til Aden.

En av disse kvinnene er Maryan, som er født av somaliske foreldre i Italia, men som har bodd i Norge siden hun var fem år gammel. Det som opptar Aden er transformeringen til denne kvinnen, som opprinnelig var høyt utdannet med mastergrad, men som til slutt endte opp med å være hjemmeværende, noe som skulle være for å glede sin mann.¹⁹²

Det er trist å sitte sammen med en høyt utdannet kvinne som tidligere var sterk og samfunnsengasjert, men som nå har blitt en slags slave for mannen.¹⁹³

At hun er en slave, viser Aden med at hun blant annet sluttet med p-piller kort tid etter bryllupet sitt på sin manns ordre, å dette på tross av en felles enighet om å vente med å få barn.¹⁹⁴ Et annet argument fra Aden er at Maryan har en holdning som er veldig dårlig for en kvinne, fordi Maryan forsvarer den undertrykkelsen som blir gjort mot henne.¹⁹⁵

Hun sier kvinner må godta at de ikke er like mye verdt som menn, og at kvinner må adlyde sine ektemenn. De må ikke ødelegge sine menns ære og bringe skam over dem.¹⁹⁶

Videre diskuterer Aden og Maryan videre om kulturen og tradisjonen i islam. Aden viser her til en vesentlig forskjell mellom dem. Mens Aden påpeker islam og kulturen i islam som kvinnefiendtlig, oppfatter Maryan dette som noe som bare må aksepteres som det er, etter som kvinnene i deres tradisjon er underlagt mannen og skal adlyde ham.¹⁹⁷

Aden trekker også frem Nora som en person hun har diskutert religion med. Nora er en kvinne, gift, fra Jemen på 35 år, som har bodd i Norge i 10 år. Her formidler Aden et ekteskap preget av vold mellom henne og hennes mann. Hun oppdrar barna stort sett alene, fordi

¹⁹² Amal Aden, *Det skal merkes at de gråter: Om likestilling blant somaliere i Norge*. (Oslo: Aschehoug & Co, 2011), 38.

¹⁹³ Aden, *Det skal merkes at de gråter*, 38- 39.

¹⁹⁴ Aden, *Det skal merkes at de gråter*, 38.

¹⁹⁵ Aden, *Det skal merkes at de gråter*, 39.

¹⁹⁶ Aden, *Det skal merkes at de gråter*, 39.

¹⁹⁷ Aden, *Det skal merkes at de gråter*, 40.

hennes mann sjeldent er hjemme. Når mannen først er hjemme, blir hun utsatt for vold, ettersom hun ikke er like god som mannens tre andre koner.¹⁹⁸ Også her formidler Aden en muslimsk kvinne som likevel aksepterer sin posisjon. Dette gir hun til uttrykk når hun forteller hvordan hun ble møtt, da Aden og en felles venn av dem begge var på besøk hos Nora.¹⁹⁹

Hun gir vår felles venninne en klem, mens hun nikker forsiktig til meg og gir meg et blick som sier ”stakkars menneske, du kommer til å ende i helvete” – Jeg med mitt korte hår, t-skjorte og olabukser. Selv er Nora og vår venninne kledd i kjoler og hijab.²⁰⁰

Denne aksepten blir videre forklart med at Nora selv ikke anser mannens oppførsel som noe negativt, etter som det er kvinnens arbeid å ta vare på barna. Aksepten gjelder også det å være alene, når hennes mann er borte i ukevis for å ta seg av sine andre koner.²⁰¹ Derimot forteller Aden at hvis Nora hadde funnet dette uakseptabelt, og gått fra sin mann, hadde hun tapt sin ære og sin respekt i miljøet. I tillegg til dette formidler Aden, at Nora er nektet av sin mann, å ta del i det norske samfunnet, ettersom hennes ansvar er barna og hjemmet. Derfor har hun heller ingenting å gjøre ute.²⁰²

Her kommer spørsmålet om kultur opp igjen, mellom norsk og somalisk miljø. Selv om Aden påpeker at religionen i seg selv er kvinneundertrykkende, er det ofte en vesentlig forskjell på et somalisk familieforhold i Norge og i Somalia. Somaliske kvinner risikerer ”hore”-stempel blant andre somaliere, dersom de skulle krangle med sine ektemenn. Dette på tross av at de kan bli mishandlet og utsatt for vold av mennene sine.²⁰³

Her i Norge er det slik at hvis du går til dine slektninger og sier at mannen din mishandler meg, blir du utstøtt og får høre at du må ikke tro at du har de samme rettighetene som norske kvinner selv om du bor i Norge. Mange kvinner mener de har fått det verre siden de kom til Norge.²⁰⁴

¹⁹⁸ Aden, *Det skal merkes at de gråter*, 33.

¹⁹⁹ Aden, *Det skal merkes at de gråter*, 33.

²⁰⁰ Aden, *Det skal merkes at de gråter*, 33.

²⁰¹ Aden, *Det skal merkes at de gråter*, 34.

²⁰² Aden, *Det skal merkes at de gråter*, 35.

²⁰³ Aden. *Se oss*, 157.

²⁰⁴ Aden. *Se oss*. 157.

Når kvinner blir mishandlet i hjemlandet, hadde de en familie de kunne gå til. Selv om problemene ikke ble løst der, hadde de i alle fall en familie som brydde seg. Her i Norge er det annerledes.²⁰⁵

Derfor påpeker Aden viktigheten av å engasjere den norske staten i en prosess som kan bygge opp kvinners røst til å tale sin sak. Lysten til forandring står sterkt hos mange av disse kvinnene, men likevel henger det en frykt over dem. Dette gjelder ikke bare for å risikere å bli utskjelt av sine egne, men også i frykten for å bli drept i prosessen.²⁰⁶ Mange vet heller ikke hvordan de skal kjempe mot denne undertrykkelsen skriver Aden. På den ene siden har mange av dem blitt slått og holdt nede av menn siden de var små. Fedre og sønner rangeres høyere enn mor og døtre. Likestilling blir derfor vanskelig å forstå, når de plutselig kommer til et land hvor dette er reelt, mens en kanskje er vant med helt andre rammer fra sitt hjemland.²⁰⁷

Kvinnene er i noen tilfeller helt vant med at mennene i familien er de som forsyner seg først med middagsbordet. I tillegg er også flere kvinner vant med og konstant bli påminnet om hvor lite mannen setter pris på dem, ved de får høre hvor lite de er verdt. Kvinner som holdes hjemme av sine menn, har gjerne ingen kunnskaper knyttet til skolegang og informasjonsinnhenting. Det skorter også på kunnskapen, mange somaliske kvinner sitter med, når det er snakk om rettigheter og plikter de faktisk har i det norske samfunnet.²⁰⁸

Det tragiske, påpeker Aden, er at det allerede finnes rikelig med informasjon i Norge, både som flygeblader og brosjyrer, men siden et stort antall somaliske kvinner ikke kan lese og skrive, er det derfor vanskelig for dem å engasjere seg i saker som omhandler det større bildet i samfunnet.²⁰⁹

Slik jeg ser det, kan dette være veldig uheldig for kvinnen og barna. Kvinnen og barna kommer sjelden ut, integreringen kommer ikke i gang – mange barn er hjemme med mor til de begynner på skolen, flere kan da knapt ett ord norsk. Barn som begynner på skolen uten å kunne norsk blir utenfor fra første dag, de blir mobbet og de sliter. Derfor mener jeg at riktige vei å gå for å få til integrering er å opplyse kvinnene om for eksempel barneoppdragelse og prevensjon.²¹⁰

²⁰⁵ Aden. *Se oss*, 156.

²⁰⁶ Aden. *Se oss*, 158.

²⁰⁷ Aden. *Se oss*, 158.

²⁰⁸ Aden. *Se oss*, 158.

²⁰⁹ Aden. *Se oss*, 158.

²¹⁰ Aden. *Se oss*, 159.

KAPITTEL 6 ANALYSE

6.1 Analyse av kontekst

Jeg vil her analysere konteksten av kapitlene mine om Walid al-Kubaisi og Amal Aden. Meninger, holdninger og ytringer, vil være basert på ting som jeg har referert fra dem og deres bøker i kapittel fire og kapittel fem.

6.1.1 Om samfunnet

I den første boken av al-Kubaisi som jeg plukket ut; ”Min tro, din myte” fra 1996, går al-Kubaisi til kraftig angrep, blant annet mot innvandringspolitikken i Norge. Han finner den ikke tilstrekkelig, ettersom norsk innvandringspolitikk ikke klarer å skille muslimsk kultur fra hverandre, men ser den som en samlet enhet. I sin samtale med den daglige lederen for et kultursenter, kan vi også tydelig se spor av hvor viktig det er for slike sentre og lære opp innvandrere i norsk lov og rett, i stede for å fortsette med at hver enkelt kultur skal vises frem. Verdiopplæringen blir her viktig, ettersom mange folk med innvandrerbakgrunn trenger å læres opp i hva dette er, og hvordan danne sin egen identitet.

I den andre boken, ”Halvmånens hemmeligheter”, fra 1998, er synsvinkelen blitt endret noe. Når han her snakker om islam, snakker han ofte om ”oss” og ”vår”, altså at han diskuterer islam og kultur som at han selv er en del av denne kulturen. Dette kommer som en viss kontrast til sin første bok, hvor det kan virke som han ser på seg selv som norsk, sett fra et kulturelt perspektiv. Mens han i denne boken diskuterer kultur fra et muslimsk perspektiv. På den ene siden er han kritisk til muslimsk tankegang, og islams bilde på sekulariseringen. Dette kommer blant annet frem i måten han omtaler religiøse ledere og imamer på. På den andre siden kommer det også mye kritikk rettet mot det ”vestlige”, sånn som når han forteller om første verdenskrig i Jerusalem, og hvordan militær styrke har skapt muslimsk mistro til Vesten. Han går også til angrep på hvordan vestlige makter har brukt sin militære overlegenhet, til å tvinge gjennom demokrati og menneskerettigheter. Dette kan igjen tenkes

som en kontrast til første bok, da han tok en rolle som tilsynelatende reklamerte på hvor viktig opplæringen av demokrati og verdiopplæring er for innvandrere i Norge.

I sin siste bok som jeg valgte ut av al-Kubaisi, ”Rasisme forklart for barn” fra 2001, kan vi se et slags bilde på hvorfor denne kulturoplæringen fra hans første bok er så viktig. Al-Kubaisi tar her opp fremmedfrykt som en dårlig tendens under innvandringsprosessen. Samtidig som han også påpeker at fremmedfrykt ofte er todelt. Innvandringsprosessene klarer ikke helt å slå i kraft, pga. en isolasjons tendens som oppstår. Isolasjonen kan skje pga mange ulike årsaker. Blant annet kan isolasjon fra ”vestlig” hold skje, fordi man forbinder en hyppig innvandring til strøk, man assosierer med norsk kultur, som skremmende. Mens isolasjon fra innvandrernes perspektiv, kan skje fordi man gjerne trekker seg mot sitt og sitt eget miljø, altså at man velger å bo med mennesker fra samme kultur og land. Da videreføres de samme tankegangene som man har hatt i hjemlandet, i stede for, at man får en kulturell fornyelse og en opplæring i norsk kultur og lover, slik man kan referere til i boken; ” Min tro, din myte”.

”Rasisme forklart for barn”, skiller seg her klart ut, i forhold til de to andre bøkene som jeg plukket ut; ”Halvmånens hemmeligheter” og ”Min tro, din myte” Dette kan blant annet ses i lyset av en sterkere objektivitet hos forfatteren. Kontrastene går hovedsakelig på måten forfatteren formidler problemet på. I de to første bøkene; ”Min tro, din myte” og ”Halvmånens hemmeligheter”, gir al-Kubaisi uttrykk for å ”peke fingre”, altså vise til hvem som har ansvaret. Mens i boken ”Rasisme forklart for barn”, vil det komme sterkere til uttrykk at kultur og innvandringssspørsmål er noe som må tas ansvar for på begge sider.

Jeg vil nå ta for meg Amal Aden og de bøkene jeg plukket ut av henne.

I den første boken av Aden som jeg plukket ut, ”Se oss” fra 2008, går Aden kraftig ut mot blant annet norsk asylpolitikk, som hun ikke finner tilstrekkelig. Aden er her veldig klar på at problemet ligger blant annet i hvordan innvandringsprosessen uteblir på asylmottakene, da informasjon og tilrettelegging ikke er godt nok til stede. Aden diskuterer seg blant annet frem til at UDI og norsk politikk ikke klarer å formidle norske regler og prosedyrer til innvandrerne, og drar blant annet frem at mange innvandrere forblir på mottakene i mange år, og derfor aldri helt får lov til å forstå og se ting i praksis. Innvandrerne ”stakkarsliggjøres”, får hun frem. Aden peker derfor på at man bør involvere innvandrere i Norge i større grad,

ikke minst la dem ta del i ting på mottakene som mange bor på. Dette skal blant annet hjelpe dem inn i rutiner og daglige gjøremål.

I sin bok ”ABC-integrering” fra 2009 er begrepet ”stakkarsliggjøring” igjen i fokus, men her bruker hun ordet på en annen måte. Aden er her mer direkte, og får frem at innvandrersorganisasjoner ikke gjør en ordentlig jobb, og tar ofte innvandrere i forsvar. Dette i stede for å se saker som omhandler innvandring på en kritisk måte. I denne boken omtaler hun også integrering på en langt mer direkte måte, ved at hun kaller mangelfull integrering for en sykdom. Hun er også i boken langt mer kritisk til de forskjellige partiene i Norge, noe vi kan se igjen ved at hun mener partier som Frp driver politiske spill, når de tar for seg saker som omhandler innvandrere. Partiene bruker derfor bare sakene, uten og egentlig ville gjøre noe med dem.

I sin siste bok ”Min drøm om frihet” fra 2011, har Aden skiftet vinkel, ved å plassere seg selv som offeret og fortelle om sitt eget liv. Hun tar i boken opp temaer som går igjen i de to første bøkene, blant annet hvordan hun følte det da hun selv var på mottak. Her får vi langt mer følelsesbetonte temaer, hvor følelsene hennes kommer sterkt tilrette. Disse følelsene omhandler blant annet at hun følte seg ensom og alene, samtidig som hun også kjente seg uviten i den nye verdenen hun var kommet til. Her kan vi trekke inn argumenter fra både ”Se oss”, hvor Aden gir tegn til at asylmottakene ikke følger opp om undervisning i det norske samfunnet og regler. Vi kan også i denne boken se trekk fra ”ABC-integrering”, når Aden diskuterer at innvandrersorganisasjonene ikke gjør et ordentlig arbeid. Aden gir gjennom hele boken antydning til at de ansvarlige på mottaket hun bodde på ikke tok seg tid til å prøve å forstå henne, og at hun kunne få prøve å forstå dem.

Adens utvikling gjennom hennes bøker på dette temaet, kan i grove trekk vise til en utvikling fra samfunnskritiker, hvor politikk og engasjement er i fokus, i retning mot det mer humane. Ettersom, den siste boken jeg plukket ut; ”Min drøm om frihet” handler om eksempler fra hennes eget liv i all hovedsak. Disse blir presentert som en bekreftelse på manglende hun følte på, som ikke var til stede, da hun selv var ung og en ny innvandrere i Norge.

6.1.2 Om tro og kultur

I Walid al-Kubaisis bok, ”Min tro, din myte”, skriver han mye om forholdet mellom kristen og muslimsk kultur, hvor blant annet likhetene med felles opphav kommer opp. Dette ettersom begge religionene oppstod i Midtøsten. Han fremstiller i teksten at forskjellene mellom religionene, ligger i at de begge står for hver sin sannhet. Problemet igjen med denne sannheten, er at religion ofte bare forholder seg til sin del av sannheten. Men på tross av ulike sannheter, kan ulike kulturer påvirke hverandre over tid. Dette foregår på forskjellige måter, hvor han blant annet viser til norsk ”kulturutjevnings-mentalitet”, som har slått rot de siste årene i Norge, hvor likeverd mellom kulturer er blitt en kjernesak. Et annet eksempel på kulturell påvirkning, som han tar opp, er kulturutvekslingen mellom Vest og Øst som har pågått i mange hundre år. Han viser her til hvordan demokrati og ytringsfrihet, er tegn på vestlig påvirkning i visse deler av Østen i dag.

I boken ”Halvmånens hemmeligheter”, kommer han med argumenter som kan virke som taler i mot ”kulturutjevnings-mentaliteten”, ettersom han viser til vestlig medias innsnevrede syn på islam. Media får skylden for vestlige feiltolkninger i islam. For det første, fordi media sprer fremmedfrykt ved fremstillinger av islam. Et eksempel han kommer med, er det vestlige medialyset på muslimsk bønn. Et annet eksempel, er at han selv sier det finnes et klart skille mellom sekulære og konservative muslimer. Fokuset i denne boken blir derfor, sammenlignet med ”Min tro, din myte”, at al-Kubaisi trekker fokuset mot de forskjellige sannhetene og virkelighetsoppfatningene. Mens han i denne boken legger vesentlig mindre vekt på likheter mellom religion og kultur. Det kan virke som han heller visker ut likhetstrekk ved vestlig og østlig kultur. Dette begrunner han med hvordan vestlig media fremstiller majoriteten av muslimene, og unngår å få fram at de fleste muslimene er av en sekulær oppfatning.

For Amal Adens sin del, er hun først og fremst preget av en somalisk kulturforståelse av islam, i sin bok ”Se oss”. For det første formidler hun somalisk kultur som veldig lukket, spesielt i forhold til hvordan kulturen blir opprettholdt i Norge. I følge Adens fremstillinger, er den lukket, ikke bare i forholdet mellom deres muslimske kultur, kontra deres syn på vestlig kultur, men også fordi somaliske organisasjoner som arbeider for demokrati, utvikling og norsk kulturoplæring av somaliere, ikke gjør det de skal. Her skriver Aden blant annet om formidling angående omskjæring av kvinner, i tillegg til opprettholdelsen av tvangsekteskap.

Disse holdningene blir hos Aden beskrevet som ganske bastante, ettersom synet på f. eks Norge, som et ”vantro” land er ganske sterk. Aden formidler videre at somaliske muslimsk kultur også blir formidlet videre til de små barna, ettersom foreldrene ikke tar stor nok del i at barna skal få det greit på skolen. Ikke minst, gir Aden i denne boken uttrykk for at barnas muslimske bakgrunn veier tyngre enn hvordan de skal sosialiseres med andre barn på skolen. Også rusmisbruk, i form av bruken av Khat, er et gjennomgående tema i denne boken. Dette fordi khaten, i følge Aden en viktig ingrediens i den somaliske kulturen.

I Boken ”ABC-integrering”, formidler Aden videre fokuset på tvangsekteskap og omskjæring i form av hennes beskrivelse av det hun kaller ”henteekteskap”. Aden forklarer betydningen av dette med at innvandrerfamilier henter inn ektefeller fra andre land for å gifte seg med dem. Aden får frem skadevirkningene av dette, fordi de foregår alt for lite regulering og kontroll på slike ekteskap. Blant annet får hun frem faren ved tvangsekteskap og vold. Dette kan sees i kontrast til boken hennes ”Se oss”, hvor hun dro frem farene ved somaliske organisasjoner, som i følge hun selv, kan oppfordre til slik tankegang hos norsk-somalierne.

I boken hennes ”Min drøm om frihet” fra 2011, får vi en annen fremstilling av somalisk kultur. Her legger Aden om, ved at fokuset blir fra hvordan hun selv opplevde somalisk kultur da hun var ung i Norge. Vi kan her se likheter fra boken ”Se oss”, ved at hun fokuserer mye på hennes egen erfaring av rus med bruken av Khat og hennes forhold til hennes venner. Bruken av dette stoffet blir for det første fremstilt som en virkelighetsflukt, hvor hun og vennene hennes tar dette stoffet for å glemme fortiden sin i et land i krig. Hun og hennes venner lever isolert ved å ta rus om natten og sove om dagen. Også som i boken ”Se oss”, blir det her lagt et fokus på å føle seg annerledes. Forskjellene her, kan man tyde ved at fokuset blir lagt på at hun føler seg annerledes, pga hennes forhistorie. Til forskjell fra ”Se oss”, hvor Aden legger det å føle seg annerledes, som et resultat av somaliske foreldres innflytelse.

6.1.3 Forholdet mellom mannen og kvinnen

Walid al-Kubaisi skildrer i sin bok ”Min tro din myte”, et ganske brutalt bilde av hvordan forholdet mellom mannen og kvinnen kan være i islam. Grunnen til at dette kan tolkes brutalt, er at al-Kubaisi setter dette i kontrast til hvordan kulturen om f. eks at mannen slår sin kone,

er annerledes i forhold til eksempelvis norsk kultur, hvor dette ikke regnes som lovlig. Men selv om en muslimsk mann kan slå sin kvinne, og det både er religiøst og kulturelt betinget, får al-Kubaisi frem at det er likevel kulturen som regnes som drivkraften for denne volden. I boken snakker al-Kubaisi om ”programmering”, i den forstand at forholdet mellom mannen og kvinnen mange steder er så indoktrinert, at retten til å f. eks. å slå sin kvinnen blir akseptert, på tross av at landet vedkommende bor i har rettigheter som strekker seg over dette.

I Boken ”Halvmånens hemmeligheter”, tar al-Kubaisi seg tid til, det som kan tolkes som legitimering av dette, ved å komme med mer konkrete eksempler, blant annet fra profetens Muhammeds syn og Koranen. Blant annet forklarer han hvordan profetens syn på kvinner er en avgjørende faktor på hvordan kvinnesynet i islam tolkes i dag. Samtidig som al-Kubaisi i denne boken tar opp hvordan profeten la begrensinger på kvinnenens rettigheter, blant annet ved at en muslimsk kone måtte være fruktbar, ikke si i mot sin mann, i tillegg til å være ung, får vi også se kontraster på kvinnesynet som kan tydes i ”Min tro, din myte”. Al-Kubaisi fokuserer i denne boken også på profetens første kone, som er til kontrast for det generelle kvinnesynet som han etterlot seg. Blant annet ved at profetens første kone var noen år eldre enn ham, i tillegg til at han bare var gift med henne mens hun levde. Al-Kubaisi tar også frem begrepet kjærlighet som en fraværende faktor i praktiseringen av islam. I ”Halvmånens hemmeligheter”, får også forholdet mellom kvinner og menn et nytt fokus, når al-Kubaisi forklarer om hvordan æren i en familie blir i stor grad plassert på kvinnens skuldre.

I korte trekk kan vi derfor se en langt mer informativ fremstilling av kvinne- og mannspørsmålet i boken ”Halvmånens hemmeligheter”. Det kan virke som al-Kubaisi mellom bøkene beveger seg fra en mer konkret islam-tolkning, til å gå i dybden, hvor han i ”Halvmånens hemmeligheter” tar et dypere dykk i hvorfor muslimsk kjønns-kultur er slik den er.

I Amal Adens bok ”Se oss”, fortsetter hun å sette fokus på innvandrere av somalisk opphav, også når hun tar for seg diskusjonen om forholdet mellom kvinner og menn i islam. Hun beskriver i boken blant annet at islam er kvinnefiendtlig, og henviser blant annet til at somaliske menn er rask ute å stemple de kvinnene som viser tegn til uenighet med sine menn. Kvinnekampen beskrives som en vanskelig kamp å vinne, ettersom spesielt somaliske kvinner, blir forklart som konstant undertrykt og med vanskeligheter for å si i fra. I ”Se oss”,

skildres kvinnehverdagen som en konstant påminnelse fra mennenes side, hvor mennene til stadighet markerer sitt territorium. Hos Aden virker derfor kvinnekampen utfordrende, siden kvinnene ikke vet hvordan de skal gripe muligheten til forandring. Kvinnene må holde seg borte fra utdanning og må holde seg hjemme med barna, noe som Aden får frem, er til skade for kvinnes kunnskaper og viten om rettigheter i det norske samfunnet.

I boken ”Det skal merkes at de gråter” fra 2011, tar Aden opp fortellinger som er basert ut i fra hennes eget liv. Boken får frem en mer direkte virkelighet enn ”Se oss”, ettersom den tar opp eksempler som Aden sier hun har fått høre, samtidig som ”Det skal merkes at de gråter”, også gir navn på kvinnene som tas i bruk som eksempler. Det ene eksempelet er Maryan, hvor Aden beskriver henne som en slave for mannen, siden hun er høyt utdannet, men likevel må være hjemme fordi mannen sier det. Et annet eksempel Aden tar opp, er Nora, som ikke får være ute i det norske samfunnet, og utsettes for vold av sin mann fordi hun ikke er god nok. Aden gir altså kvinnene ansikter i denne boken, og forsterker videre fortellingene når hun går inn i detaljer. Likevel får Aden frem en sammenheng med boken ”Se oss”, ettersom begrepet aksept går igjen i begge bøkene. På samme måten som de somaliske kvinnene fremstilles som hjelpeløse, fordi de har akseptert sin hverdag under sine menn, får Aden det samme frem i eksemplene om Maryan og Nora. Fordi de regner seg selv som muslimske, får Aden frem, aksepterer de det livet de har og underlegger seg mannens vilje. Aden påpeker også hvordan de to kvinnene reagerer når hun konfronterer dem med at hun selv finner islam kvinnefiendtlig.

”Det skal merkes at de gråter” kan på en måte settes i lyset som en bekreftelse på Adens syn på muslimsk kultur, ettersom mange av de samme eksemplene Aden bruker, går igjen i begge bøkene. Begge bøkene drar også opp ære og skam som sentrale begreper på redskaper for å holde kvinnene i sjakk.

6.2 Analyse av tekst

Jeg vil nå ta for meg steg to, og analysere tekstene. Dette vil jeg gjøre ved å se på de forskjellige sitatene som jeg har plukket ut fra hver av Walid al-Kubaisi og Amal Adens bøker. Her vil jeg se hvordan meningene i bøkene endrer seg.

Fra al-Kubaisis bok ”Min tro, din myte”, er det primært et sitat som jeg henviser til forfatteren, som jeg vil sette i kontrast til boken ”Halvmånens hemmeligheter”.

Jeg ønsket at min forstand kunne tro på Koranen. Jeg trengte troen, men kunne ikke oppfatte den.²¹¹

Som jeg har henvendt til tidligere i oppgaven, snakker al-Kubaisi her fra sin egen barndom, da han var yngre. Al-Kubaisi viser her at han satte spørsmålstegn til Koranen og sin tro. Likevel bygger denne mangelen på to ting. For det første forklares mangelen at han rett og slett ikke klarte å ta deg til seg. Dette kan på en måte tolkes som at budskapet i Koranen forble uforståelig for ham, at hans egne meninger kan ha vært totalt forskjellige fra meningene han leste i Koranen. En annen tolkning kan være at al-Kubaisi snakker om en åndelig oppfattelse. Ved at skriftene i Koranen, for ham bare forble en tekst og ikke et guddommelig budskap. For det andre snakker al-Kubaisi om at han likevel trengte troen. Det at han trengte den kan på en måte gi antydning til at han var i et stadium av livet hvor han trengte noe å tro på, som en retningslinje i livet sitt. Det kan også gjerne trekkes sammen til at han mener han selv vokste opp i en religiøs familie, og at hans trang til å tro, bygger på hans ønske om større tiltrekning mot familiens kanskje mer konservative syn. Det sistnevnte kommer også igjen i hans bok ”Halvmånens hemmeligheter”.

I al-Kubaisis bok ”Halvmånens hemmeligheter”, får vi to eksempler på noe som kan tolkes som spørsmål til sin egen far:

KJÆRE FAR! I DAG HAR JEG TENKT MYE PÅ VESTEN. HVORFOR ER VI SÅ SKEPTISKE til den? Har vi grunn til dette?²¹²

JA KJÆRE FAR, DET VAR I DET FØRSTE ÅRENE I MITT EUROPEISKE eksil at jeg så en norsk, vakker jente som rystet mine følelser, mine tanker og alle mine kroppsceller.²¹³

Begge disse utsagnene bygger på den samme skriftlige konstruksjon, ved at de begynner på store bokstaver, og glir så over til små bokstaver, midt i mellom et ord. Dette kan på den ene måten kanskje tolkes som respekt for faren, ettersom de store bokstavene kan virke som de ønsker å tydeliggjøre budskapet det formidler. Respekten for faren kan også ses i lyset av at

²¹¹ Al-Kubaisi. *Min tro, din myte*, 100.

²¹² Al-Kubaisi. *Halvmånens hemmeligheter*, 163.

²¹³ Al-Kubaisi, *Halvmånens hemmeligheter*, 23.

han omtales som ”kjære far”, og ikke bare far. Likevel kan det virke som entusiasmen i budskapet forsvinner noe, når budskapet sklir ut i små bokstaver igjen.

Men budskapene i tekstene sklir ut i forskjellige meninger når de kommer til de små bokstavene. I sitat nr 1, tar al-Kubaisi og snakker om en skepsis til Vesten, og stiller spørsmål til hvorfor denne skepsisen blir opprettholdt. Mens i sitat nr 2 er tankegangen en annen, ved at al-Kubaisi her sammenligner sitt opphold i Europa og Vesten som et eksil, som om han ble forvist til dette stedet. Så hvorfor endrer han plutselig oppfatning av Vesten i sine ord til faren? Det bør her også tas i betraktning hvordan sitat nr 1 og 2 starter. Når al-Kubaisi begynner sitat nr 2. med ”JA, KJÆRE FAR”, kan dette gi en indikasjon på at han svarer på et spørsmål eller en henvendelse fra faren. Dette kan igjen gi en forståelse av at al-Kubaisi tilpasser sitatet, slik han reflekterer meningen i budskapet etter sin fars verdier.

De små bokstavene i sitatene kan virke mindre tydelige, ettersom de store bokstavene er lettere å få øye på når man leser setningene. Mens de store bokstavene inneholder ord til al-kubaisis far, omhandler de små bokstavene ord om stiller spørsmål til østlig kultur, og inneholder også personlige tanker som al-Kubaisi har gjort seg. De små bokstavene kan derfor på en måte tolkes som ”hvisking”, ved at de blir gitt mindre oppmerksomhet enn ordene som blir gitt i forveien. Som at de har til hensikt å være mer usynlige, når al-Kubaisi forteller dem. Videre i boken ”Halvmånens hemmeligheter”, tar al-Kubaisi opp et syn på sekulære muslimer.

Bare våre tenkere og forfattere prøver å nærme seg islam på en sekulær måte, reagerer de middelalderske spøkelsene som lever i tankene våre. Med en gang anklager vi våre tenkere og intellektuelle for å være påvirket av vår erkefiende – Vesten.²¹⁴

Her kan det virke som al-Kubaisi er påvirket av to meninger. På den ene siden inkluderer han seg selv, ved å snakke om ”vår erkefiende”. Han sier altså selv at han også har fiendtlige holdninger til Vesten. På den andre siden ekskluderer han seg selv på en måte fra denne tanken, når han i setningen før snakker om ”Middelalderske spøkelsene” som lever i de muslimske sinn. For han snakker igjen om ”våre sinn”, som om han trekker alle muslimer i verden under samme kammen. Samtidig kan ”Middelalderske spøkelsene” oppfattes som en latterliggjøring, ved at han trekker en konklusjon på at reaksjonen er basert på noe gammeldags, samtidig som han kan gi uttrykk for at tankene bygger på noe overtroisk.

²¹⁴ Al-Kubaisi. *Halvmånens hemmeligheter*, 163.

Sitat nr 3 kan derfor tolkes, som om den bærer samme preg som de to første sitatene, ved at han stiller spørsmål til tankegangene som han mener eksisterer i islamsk kultur. Motsetningen mellom sitat 3 og sitat 1 og 2, blir likevel at han i sitat 3 ikke benytter seg av store bokstaver, men bruker samme ordstørrelsen presentasjonen på begge synspunktene sine.

Det kan i bøkene; ”Min tro, din myte” og ”Halvmånens hemmeligheter”, virke som al-Kubaisi forteller om sin personlige kulturelle utvikling. Fra han i første bok tar opp hvordan han i sin ungdom var usikker og stilte spørsmål til islam, men trengte den likevel. Til han i sin andre bok kan gi antydning til hvorfor han trengte troen sin, samtidig som han i den andre boken heller ikke har sluttet å tenke og stille spørsmål til sin tro og kulturelle samfunn. Al-Kubaisi gir uttrykk for en mer kritisk tankegang i bok nummer to, samtidig som han på en måte opprettholder det som tilsynelatende er trangen til å tro. Det som kommer frem i ”Halvmånens hemmeligheter”, kan settes i lyset om hva hans far hadde ønsket al-Kubaisi skulle mene.

Jeg vil nå fokusere på Aden og noen av sitatene jeg plukket ut av henne. Jeg vil her diskutere blant annet hennes syn og argumenter på kulturen og kvinnens rettigheter.

I Amal Adens bok ”Se oss”, tar hun opp spesifikke ting, som blant annet omhandler somalisk kultur.

Vi er vokst opp med at vår kultur er den riktige og den beste; fra vi er små blir vi fortalt at somalisk kultur er god som gull.²¹⁵

Hun fremhever altså her, noe som kan antyde at somalisk kultur regner seg selv som bedre enn andre kulturer igjen. Dette forsterkes igjen når hun beskriver den ”god som gull”, siden gull regnes som en verdifull gjenstand. Når Aden tar i bruk ”vi”, gir hun til uttrykk at dette gjelder absolutt alle somaliske barn, uten unntak. Aden gir også antydning til at den kulturelle selvforhøyelsen ikke nødvendigvis stopper opp, selv når barna blir voksne. Samtidig som vi også kan se tendenser til at Aden også distanserer seg selv fra denne holdningen, ettersom det ikke kommer frem at hun selv i dag sitter med en form for somalisk selvforhøyelse.

Aden skriver også i boken ”Se oss”, om hvordan hun føler innvandrersorganisasjoner i Norge ikke arbeider for integrering, men fastholder ved sine kulturelle prinsipper.

Mange innvandrersorganisasjoner taler med to tunger; de sier en ting offentlig og en annen ting til miljøet.²¹⁶

²¹⁵ Aden. *Se oss*, 150.

²¹⁶ Aden. *Se oss*, 164.

Dette kan tolkes på to måter. På den ene siden, bekrefter Aden her hvordan selvforhøyelse påvirker organisasjoner i Norge, til å handle ut i fra egen kultur, mens man opprettholder en maske for samfunnet rundt seg. På en annen måte kan man tolke, at Aden her ikke bare inkluderer somalisk kultur, men en langt større andel av innvandringsbefolkningen. Når Aden sier innvandrere organisasjoner, uten å nevne spesielle eksempler, eller forklarer ordrett hvor disse organisasjonene tilhører, kan dette tolkes som om kulturell selvforhøyelse er et utberedt problem blant de ulike kulturene i Norge.

I saken om innvandrere og integrering er hun også klar på hvordan barna er plassert i det kulturelle mønsteret.

Kvinnen og barna kommer sjeldent ut, integreringen kommer ikke i gang – mange barn er hjemme med mor til de begynner på skolen, flere kan da knapt ett ord norsk. Barn som begynner på skolen uten å kunne norsk blir utenfor fra første dag, de blir mobbet og sliter.²¹⁷

Dette er tredje gangen hvor vi kan tolke Adens tanke om selvforhøyelse i innvandrer kulturer. Forskjellen til dette tredje eksempelet, er at når hun nå nevner hvor barna står, trekker hun også inn et eksempel på hva kulturell selvforhøyelse kan føre til. Når Aden skriver at barn som ikke kan norsk når de begynner på skolen ”blir mobbet og de sliter”, kan dette tolkes som en måte å få leseren av bokens empati på. For det første ved at hun inkluderer veldig mange i gruppen som blir holdt utenfor og mobbet, men også fordi hun beskriver virkeligheten veldig direkte. Det kan virke som om Aden utelukker alternativet om at det også finnes barn som finner hverandre på tross av språkmangler.

De sosiale båndene i innvandrer kulturene får også et stort fokus i Adens bok; ”Min drøm om frihet”, hvor hun forteller om fortiden sin.

Mine venner forteller at nå har jeg kommet til et sted hvor jeg kan leve et helt nytt liv. Her trenger jeg ikke å tenke på verken mat eller vann, her er det bare å kose seg, får jeg høre. Mine venner vet at det ikke er lett å kose seg så lenge jeg husker hva som har skjedd i Somalia, de forteller at rus er den beste medisinen for å klare å glemme fortiden. De forteller at her i dette landet er det ingen som forstår hvordan det er å vokse opp med krig rundt seg.²¹⁸

Når Aden nå snakker om ”mine nye venner”, taler hun om venner som har kunnskaper om Somalia og det hun har opplevd. Vi kan derfor anta at vennene hennes selv er somaliere, og at de knyttes sammen gjennom en felles opplevelse av hjemlandet sitt. Gjennom rus dannes en

²¹⁷ Aden. *Se oss*, 159.

²¹⁸ Aden. *Min drøm om frihet*, 46.

felles arena for en ny kultur, hvor disse innvandrerungdommene isolerer seg fra den norske kulturen, som de ikke føler seg forstått av. ”Mine nye venner” blir også nevnt to ganger i sitatet. Dette kan tolkes på to måter. På den ene siden gir Aden en sterkere bekreftelse av nærskap til den somaliske rus-kulturen og de vennene hun gjør seg her. Samtidig som hennes beskrivelse av ”mine nye venner”, blir sterkt forklart som at de ikke inkluderer norsk etniske venner. Dette kommer frem både når ”mine nye venner” forklarer hvordan mennesker i Norge ikke forstår hvordan livet med krig er, i tillegg til at ”mine nye venner”, og vet at de som sagt virker til å ha nære kunnskaper om Somalia. Det at hun omtaler dem som ”mine nye venner”, får også frem spørsmålet om disse vennene settes i kontrast til hennes gamle venner, og hvem de er. Siden de nye vennene blir fremlagt som mennesker som fremstiller Norge som en ny start og i tillegg til å legge fokuset på hvordan Aden skal klare seg i Norge, kan man få inntrykk av at ”mine nye venner” fremstilles som gode venner som vet hva Amal trenger og hva hun føler. Dette kan tolkes som en motsetning til det som gjerne var hennes ”gamle venner”, som gjerne var av norsk etnisk opprinnelse, og ikke klarte å forstå hva Adens trengte og følte.

I boken ”Det skal merkes at de gråter”, har jeg henvist til Adens fremstilling av to somaliske kvinner og deres fortellinger fra hverdagen sin i Norge. Det ene sitatet jeg plukket ut, var om kvinnen Maryan.

Det er trist å sitte sammen med en høyt utdannet kvinne som tidligere var sterk og samfunnsengasjert, men som nå har blitt en slags slave for mannen sin.²¹⁹

Det andre sitatet var fra et besøk til en venninne av Aden, Nora;

Hun gir vår felles venninne en klem, mens hun nikker forsiktig til meg og gir meg et blick som sier ”stakkars menneske, du kommer til å ende i helvete” – Jeg med mitt korte hår, t-skjorte og olabukser. Selv er Nora og vår venninne kledd i kjoler og Hijab.²²⁰

I det første eksempelet gir Aden antydning til at den somaliske kvinnen som giftet seg, mistet sitt initiativ til å engasjere seg i norske verdier, fordi hun nå, under mannen, har fått en slags ny rolle. Mannen i hennes liv, blir her fremstilt som en herre over kvinnen, men dette sitatet er likevel uklart på hvorvidt det er den somaliske kulturen som er drivkraften til mannen, eller

²¹⁹ Aden. *Det skal merkes at de gråter*, 38-39.

²²⁰ Aden. *Det skal merkes at de gråter*, 33.

om det er muslimsk kultur generelt som holder henne under mannens kontroll. Men det kan virke som man uansett ikke kan utelukke i at det nye kulturelle båndet som kvinnen nå er en del av, endrer på det som kan tolkes som norske verdier, som hun hadde før hun giftet seg, hvor høy utdanning og engasjement var viktig. Aden sier også at Maryan ”var sterk”. Dette kan tolkes som at mannen hun er gift med har kulturelle selvforhøyelsen, ettersom Aden ikke gir uttrykk for at ektemannen har interesse av at han skal være gift med en kvinne som ”er sterk”.

I sitatet fra ”Det skal merkes at de gråter” om Nora, gir Aden antydninger til hvordan hun selv ble konfrontert med kulturforskjeller. Dette eksempelet er annerledes enn de andre sitatene jeg valgte ut fra bøkene hennes. Vi kan her tolke at Aden selv blir bedømt som en utenforstående fra kulturen. Igjen er det uklart, om Aden mener at det er somalisk kultur som er den ekskluderende faktoren, eller om det er en generell muslimsk kultur som distanserer henne, fra de to andre kvinnene. Ut i fra beskrivelsene hun gjør på de to andre kvinnenes klesplagg, i tillegg til at begge kvinnene er av somalisk opphav, kan man på en måte inkludere både en somalisk og en generell muslimsk faktor som ekskluderende, for Aden, når hun forklarer kontrastene mellom hennes eget og de to andre kvinnenes klesplagg. Likevel byr dette sitatet på noen uklarheter. På den ene siden er Aden veldig klar i at de to kvinnene hun henger sammen med har svært dømmende holdninger mot henne, blant annet med at hun ”kommer til å ende i helvete”. Det kommer også frem at venninnen synes synd på Aden, fordi Aden gjør slik mot seg selv. Likevel er ikke denne ekskluderende faktoren noe som formidles gjennom ord, men noe som Aden tolker gjennom blick hun får av Nora. Disse blickene kommer i kontrast til den tredje venninnen, som ble gitt en klem da hun og Aden besøkte Nora, mens Aden selv fikk et nikk med hodet. Det kan derfor tolkes som at Adens reaksjon selv, er basert på en tolkning av hilsenen, og ikke noe som nødvendigvis kan assosieres med den direkte anklagelsen om blasfemisk fremstilling, som Aden selv henviser til. Dette kan videre tolkes som om den kulturelle selvforhøyelsen, som Aden har påpekt hos innvandrere, blir fremhevet av henne selv i dette sitatet. Noe som er en ganske annerledes vinkling, enn det hun får frem i de andre bøkene.

6.3 Analyse av samfunnseffekt

Jeg vil nå fokusere på samfunnseffektene som kommer frem hos Walid al-Kubaisi og Amal Aden. Målet vil være å sortere stemmene, altså hovedsynspunktene i hver av bøkene deres, basert ut i fra kapittel fire og fem i min oppgave, samt refleksjoner gjort under de tidligere analysedelene.

Den tidligste boken som jeg plukket ut, fra al-Kubaisi, var boken ”Min tro, din myte” fra 1996. I denne boken bruker al-Kubaisi mye tid på å legge frem skildringer som omhandler forholdet mellom mannen og kvinnen i islam. Blant annet tar han her opp rettigheter, muslimske menn i muslimsk kultur, har over kvinnene sine. Viktigheten av integrering kommer også frem, fordi al-Kubaisi gir klare bilder på at innvandrere som kommer til Norge trenger innføring i hvordan norsk lov og rett fungerer. Samtidig som de lærer seg mulighetene til ytringsfrihet og mulighetene de har til å stå for egne valg. Det kan her virke som at al-Kubaisis stemme i boken er en slags oppvåkning, som har til hensikt å informere direkte hvordan han oppfatter verden, blant annet til å vise hvor viktig det er for et land som Norge å holde på de verdiene vi har. Oppvåkningen kan virke som har til hensikt, for det første å informere norsk etniske nordmenn som har sin kultur, hvordan de kan være med å bidra til at også folk med innvandrerkultur kan ta del i den norske kulturen.

I boken ”Halvmånens hemmeligheter” fra 1998, taler al-Kubaisi blant annet om kulturelle forskjeller i islam. Blant annet trekker han ganske klare linjer mellom det han kaller konservative og sekulære muslimer. Stemmen i boken kan virke som peker i retning av sympati for sekulære muslimer. Dette kommer til syne, blant annet i al-Kubaisis argumenter om vestlig media sin ignoranse, ved å konstant henvise til muslimsk bønn, i anledninger islam dukker opp på dagsorden. Han gir også en slags antydning til legitimering av islam. En slags motsetning til ”Min tro, din myte”, blir her at al-Kubaisi trekker frem profeten Muhammed i eksempler knyttet til muslimsk kultur. I tillegg til dette, stiller også al-Kubaisi spørsmål til hvorfor islam ser så strengt på ting, som f. eks kjærlighet. Dette forsterker igjen stemmen i boken, som tilsynelatende har som mål, kanskje å fremstille en mer liberal form for islam.

”Rasisme forklart for barn” fra 2011, omhandler en samtale mellom al-Kubaisi og en ung jente på tolv år. Kommunikasjonen handler primært om innvandrere i Norge, hvor begreper

som rasisme og fremmedfrykt går igjen. Her kan det virke som at al-Kubaisi har flere stemmer som får hovedfokus i boken. På den ene siden kan det skimtes en bok som taler innvandrernes sak, blant annet at al-Kubaisi forteller den unge jenten hvor utfordrende det kan være, å være innvandrer i et land som Norge. Men samtidig som vi finner opplysninger om innvandrernes posisjon i Norge, kommer også nye stemmer til i form av forklaring og informering om en gjensidig frykt og misforståelser mellom norsk kultur og innvandrerkultur. Det kan derfor komme til uttrykk at hovednormen i boken har som mål å gi en generell opplysning hvordan kulturene sammen kan arbeide for et felles mål, blant annet ved å åpne mer opp for hverandre.

Hvis vi nå tar for oss den eldste boken jeg plukket ut fra Amal Aden "Se oss" fra 2008, kan det virke som at boken taler den samme stemmen, som Walid åpnet for i sin eldste bok. "Se oss" bygger i all hovedsak på somalisk kultur i Norge, og somaliske kvinner og barn har her fått en sentral rolle. Somalisk kultur får blant annet fokuset på å være kvinnefiendtlig, samtidig som den somaliske kulturen også blir lagt frem som en selvoppnevnt motstander av norsk kultur, som den distanserer seg i fra, selv blant somaliere i Norge. Når jeg påpeker at det er tendenser til at de samme stemmene går igjen her, som i boken "Min tro, din myte", så er dette fordi boken "Se oss" også virker til å bære sterkt preg av en slags oppvåkning. Stemmene i boken forteller blant annet hvordan somaliske kvinner og barn lever under harde kår, samtidig som dette er veldig lite synlig for den norske allmennheten. Dette kan igjen gi antydning om at Aden ønsker debatt om hvordan kvinner og barn i somalisk kultur trenger å bli hørt, og hvordan nye holdninger i somalisk kultur må til, dersom en form for likeverd mellom kjønnene skal tre i kraft.

I Adens bok "ABC i integrering" fra 2009, fokuseres det på innvandring fra et politisk perspektiv. Her er drivkraften i boken bygget mer på hva som må til fra politisk hold, i saker som omhandler innvandring. Stemmen i boken snakker blant annet i innvandrernes frafør, og stiller spørsmål til utfordringer som folk på f. eks asylmottak møter. Her er boken veldig klar på blant annet at innvandringspolitikken i Norge er for dårlig, blant annet ved at det ikke følges godt nok opp med informasjon knyttet til hvordan Norge fungerer i forhold til lovverk og rettigheter. I tillegg snakker boken om hvordan en sterkere integrering kan oppnås, ved at asylmottakere inkluderes mer i, eksempelvis gjøremål på mottakene. Det er derfor politikken som her beskyldes for dårlig integrering, og ikke innvandrerne selv.

I boken "Det skal merkes at de gråter" fra 2011, går budskapet og stemmen i Adens boken i noen grad tilbake til lignende temaer som vi finner i boken "Se oss". Likevel med et sterkere fokus på somaliske kvinners kultur, benytter Aden seg også av et stekt fokus på et mer generelt syn på kvinner i muslimsk kultur. Boken formidler en form for kvinnekamp, hvor Aden selv representerer det som kan tolkes som vestlig kultur, og kvinnene som hun skildrer representerer muslimsk kultur. Boken tar blant annet opp sterke skildringer av muslimske somaliske kvinner, som blir skildret som undertrykket, ved at mannen er den ledende parten. Undertrykkelsene blir forklart, blant annet, ved at kvinnene under denne kulturen mister sine rettigheter til selvstendige valg, i tillegg til å bli utsatt for vold. En vold som tilsynelatende er støttet opp av kulturen, og som derfor blir en aksept for kvinnene. Kvinnene yter heller ikke motstand, ettersom det som blir fremstilt, er at de har lært å akseptere denne virkeligheten, noe Aden bygger et sterkt sympatisyn på.

I den siste boken jeg plukket ut av Aden "Min drøm om frihet" fra 2011, finner vi Adens egen historie. Denne historien dreier seg om hennes liv, som primært utspiller seg da hun kom som ung flyktning til Norge. Stemmene i boken kan oppsummeres som en sammensetning av de tre andre bøkene, da Aden drar frem hvordan hun selv ble påvirket av både politiske mangler, trang til beskyttelse og forståelse og egen kultur, under sine første år i Norge. Aden benytter seg her blant annet av kritikk rettet mot tilsynspersonene på mottakene, da ting knyttet til kommunikasjon og hjelp til daglige gjøremål uteble. Og fordi hun da ikke greide å assosiere seg selv med den norske kulturen, forklarer boken hvor mye mer inkludert hun følte seg, da hun trakk seg sammen med andre fra hennes egen kultur.

KAPITTEL 7 KONKLUSJON

Under min teoridel, i begynnelsen av denne oppgaven, tok jeg blant annet opp Kari Vogts begrep om ”reform-islam”, som en fellesbetegnelse på muslimer verden over som ønsker en mer liberal form for islam. Tankene dette bygger på, blir blant annet, begrunnet med at verden er i konstant bevegelse, og religion på tilpasses denne bevegelsen, for å holde tritt med de verdiene som samfunnene har i dag. Mange muslimer verden over drar frem at mye av islams lovgivning er basert på tolkninger som ble gjort for mange hundre år siden, som derfor ikke er kompatible med tolkninger som blir gjort i dagens samfunn.

Det er også forsøkt å få frem fra kvinnelig muslimsk hold, at nye tolkninger er gjort av menn, og at de ønsker nye tolkninger av Koranen og lovene, som også kan veie mer mot kvinners favør. Men synet på kvinnelige innspill i Koranen tolkningen, blir ofte møtt med motstand, fra mennesker med mer konservativt muslimsk syn, ettersom argumentasjonen til noen av disse kvinnene, bygger på at kvinner og menn skal likestilles i forhold til muslimsk lov. Kjønndebatten blir da i noen sammenhenger møtt med motstand fra flere hold. Da det for det første trekkes frem i muslimsk lov, at kvinner og menn stiller ulikt i forhold til loven. Samtidig som det fra statlig hold, i muslimske land, vises lite initiativ til noe ønske om en kulturell likestilling mellom kjønnene.

Også i Norge har det i de siste årene blitt formidlet et sterkt fokus på kvinner i islam. Debatten har, ved visse anledninger, hetet seg opp de siste årene ved eksempler på f. eks tvangsekteskap og omskjæring av kvinner.

I tillegg til at man i Norge tidvis også har sett antydninger til negativ holdning knyttet til innvandrere generelt, som på en måte kom som en slags bevisstgjøring på forskjeller mellom etniske nordmenn og innvandrere.

Gjennom min analyse og tolkninger av Walid al-Kubaisi og Amal Aden har jeg vist til hvordan de begge gjør seg selv, til en slags talerstol for innvandrere og deres posisjon i samfunnet. På temaene om innvandring og om muslimers oppfatninger til Vesten, formilder de begge virkeligheter som kan virke skremmende og urovekkende, ettersom både al-Kubaisi og Aden omtaler budskapene sine på en ganske direkte og på en informativ måte. Begge påpeker hvilke ansvar som vestlige land som Norge må ta stilling til, ettersom både al-Kubaisi

og Aden kommer med kritikk rettet mot statlig engasjement og handling ovenfor innvandrere som kommer til Norge. Samtidig stiller de også Vesten til ansvar for hvordan politikk, i retning demokrati og vestlig-influert tankegang har til en viss grad blitt presset på muslimske land. Det oppstår derfor en usikkerhet blant vestlige innvandrere og muslimer, som på den ene siden, ikke føler en god nok oppfølging og opplæring i f. eks norsk kultur og regler, samtidig som mange muslimer også kan føle seg truet av Vesten, som de tidvis ikke føler respekterer deres tro og tankesett. Al-Kubaisi og Aden trer derfor inn i informative roller, hvor hovedbudskapet i bøkene deres i stor grad går på å fortelle ”Vesten”, eksempelvis etniske nordmenn, hvor viktig det er at disse holdningene endres for at samholdet mellom vestlig og østlig kultur skal kunne forbedre seg.

Det er interessant og se al-Kubaisi og Adens diskusjon om islam, ettersom vi har sett i analysen, hvor begge figurantene i stor grad også henviser til egne erfaringer og historier fra deres egne liv. Her skiller al-Kubaisi og Aden delvis lag, når de henviser til eksempler og personlige meninger.

Al-Kubaisi formidler delvis et noe positivt islamsyn, i retning sekulære muslimer. Dette kommer blant annet til uttrykk når han selv forklarer hvor viktig kulturen hans var for ham da han var ung, i tillegg til at han viser til at den sekulære delen av islam er den som er mest brukt i Vesten. Dette kommer som en motsetning til de vestlige mediebildene av islam, som møter kritikk i al-Kubaisi øyne, etter som disse synene formidler mer i retning konservativ islam. Media får derfor skylden for å formidle en form for vrangsyn, og er i følge al-Kubaisi ødeleggende for muslimer i f. eks Norge. I hans retning av sekulær islam, kommer også al-Kubaisi i diskusjon om blant annet kvinner og menn i islam. at han her selv er preget av et mer liberalt syn, kommer blant annet til rette i hans spørsmål knyttet til profeten Muhammeds kvinnesyn. Han gir her klare uttrykk på tegn til uenighet, da han blant annet viser til profetens første kone, som opprettholdt en helt annen mal, en den arven som al-Kubaisi forteller ble stående igjen etter profetens død. Al-Kubaisi stiller også spørsmål knyttet til kjærlighet i islam, som han påpeker som manglende. Dette ligger blant annet i hans formidlinger om hvordan en muslimsk kvinnes ære, kan påvirke hele familien dersom hun bærer skam over den. Det kan derfor spekuleres i om al-Kubaisis syn på sekulær islam handler blant annet om at kvinner og menn i islam bør likestilles og bør settes opp i retning like rettigheter.

Aden formidler i sine bøker et langt mer kritisk syn når hun blant annet formidler synet på innvandring og kulturforskjeller i land som Norge. Slik jeg har henvist til, i sitater og min

analyse del, kan denne kritikken synliggjøres blant annet i den direkte språkbruken hun tar i bruk, samtidig som Aden også bygger argumentene sine, ved å henvise til personlige følelser. Disse følelsene er ikke bare tydelige når hun omtaler seg selv og sin historie, men også når hun i detalj forklarer om kvinner hun har snakket med om islam. Adens syn på islam, bærer blant annet sterkt preg på hvordan hun ser kvinnens rolle i islam. Og selv om Aden primært tar for seg somaliske muslimer, gir hun også til uttrykk for at det ikke bare finnes diskriminering på kulturplan, underbygges dette på religiøse bakgrunner. Når hun sier diskriminering, viser hun til eksempler på hvor kvinner av muslimsk opphav, er underlagt mannen som har rett til å bestemme hennes skjebne og holde henne borte fra samfunnet. Og fordi mannsdominansen har et sterkt fokus i islam, blir det derfor vanskelig for kvinnene å bryte med denne balansen. Også muslimske barn er underlagt denne balansen, og Aden bruker mye tid for å forklare hvordan muslimsk kultur, i noen tilfeller kan være et stort hinder for innvandrerbarn i Norge. Dette fordi at de ikke får tillatelse fra foreldre til å sosialisere seg, eller ta til seg vestlig og norsk kultur, som tidvis blir assosiert med noe negativt og ødeleggende for foreldrenes kultur.

Når vi da knytter Walid al-Kubaisi og Amal Aden sammen og ser etter hovedpunktene deres i bøkene jeg har analysert, kan vi derfor ta opp sekularisering og likeverd som en fellesnevner for begge to. Sekulariseringen blir da den prosessen som begge føler er nødvendig, både i muslimsk religion, og innen de ulike muslimske kulturene som man blant annet finner i den vestlige verden. Både al-Kubaisi og Aden viser her til kvinner og barn, som vi gjennom bøkene kan tolke som underdanige, ved at det ikke finnes klare nok linjer til en likestillingsprosess mellom kjønnene. Begge kjønnene illustrerer eksempler på urettferdighet i spørsmålene knyttet til kjønn, i tillegg til at begge stiller spørsmål til hvorfor ulikheter mellom kjønn i det hele tatt regnes som en faktor i den moderne verden i dag.

Punktet om likeverd, blir i denne forstand et todelt punkt. På den ene siden formidler al-Kubaisi og Aden likeverd i forhold til hvordan forholdet mellom kvinner og barn bør utvikle seg i den muslimske innvandrerulturen. Samtidig som de begge poengterer hvilket ansvar, land som tar i mot innvandrere har ovenfor dem. Dette kan da tolkes som en balanse, hvor både politisk styre i vestlige land må ta en større del i sekulariseringsprosessen, ved å involvere seg mer og skape trygge rammer. Samtidig som at innvandrere med et annet kulturelt standpunkt også må være villige til også å lære fra den nye kulturen de nå er en del av.

Men fordi mye av muslimsk innvandrerkultur ikke alltid viser like stor åpenhet og initiativ til forandring, formidler al-Kubaisi og Aden viktigheten av at en religiøs sekulariseringsprosess bør forekomme i islam. Da dette kan være til stor hjelp, ikke bare for utviklingen på det fameliære plan, men også i forhold til åpenhet og kulturell utvikling i forhold til kommunikasjonen med Vesten, og dens kultur.

KAPITTEL 8 BIBLIOGRAFI

8.1 Primærkilder

Aden, Amal. *ABC i integrering: 111 gode råd om hvordan alle kan bli fullverdige borgere i det norske samfunnet*. Oslo: Aschehoug & Co, 2009.

Aden, Amal. *Det skal merkes at de gråter: Om likestilling blant somaliere i Norge*. Oslo: Aschehoug & Co, 2011.

Aden, Amal. *Min drøm om frihet: En selvbiografisk fortelling*. Oslo: Aschehoug & Co, 2011.

Aden, Amal. *Se oss: Bekymringsmelding fra en ung norsksomalisk kvinne*. Oslo: Aschehoug & Co, 2008.

Al-Kubaisi, Walid. *Halvmånens hemmeligheter*. Oslo: Pantagruel Forlag AS, 1998.

Al-Kubaisi, Walid. *Min tro, din myte: Islam møter norsk hverdag*. Oslo: Aventura Forlag, 1996.

Al-Kubaisi, Walid. *Rasisme forklart for barn: En bok for barn i alle aldre og med alle hudfarger*. Oslo: Panagruel Forlag, 2001.

8.2 Sekundærkilder

Asmussen, Jes P. *Verdens religioner: Islam*. Århus: Politikens Forlag A/S, 1981.

Bullet, Richard W. *Islam: The view from the edge*. New York: Columbia University Press, 1994.

Hitching, Tonje Raddum og Nilsen, Anne Birgitta. *Diskursanalyse i praksis: Metode og analyse*. (red. Veum Aslaug) Kristiansand: Høyskoleforlaget AS, 2011.

Jacobsen, Knut A. (red) *Verdensreligioner i Norge*. 2 utgave, Oslo: Universitetsforlaget, 2005.

Leirvik, Oddbjørn. *Religionsdialog på norsk*. Oslo: Pax Forlag A/S, 2001.

Neumann, Iver B. *Mening, Mentalitet, Makt: en innføring i diskursanalyse*. Oslo: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS, 2001.

Phillips, Louise og Jørgensen, Marianne W. *Discourse Analysis: as Theory and Method*. Great Britain: SAGE Publications Ltd, 2002.

Vogt, Kari. *Islam på norsk: Moskeer og islamske organisasjoner i Norge*. Trondheim: Cappelens Forlag a.s, 2000.

Vogt, Kari. *Hva er islam*. Oslo: Universitetsforlaget, 2007.

Østberg, Sissel. *Muslim i Norge: Religion og hverdagsliv blant unge norsk-pakistanere*. Oslo: Universitetsforlaget, 2003.